

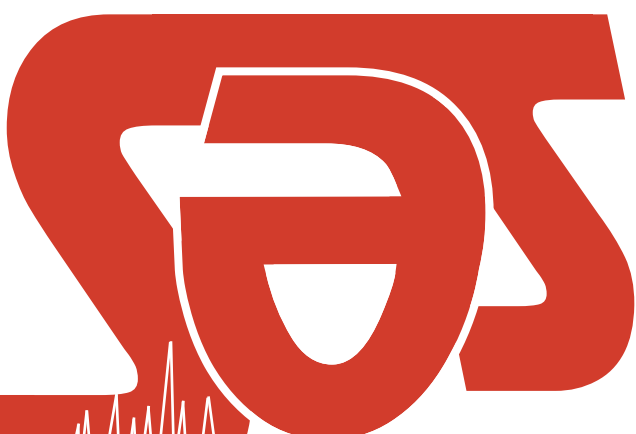
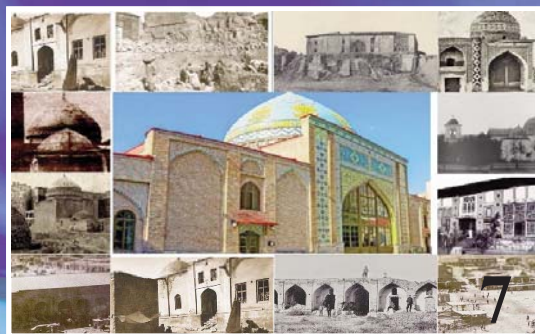

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 162 (7087)

İrəvanda tarixi köklərimizi
təsdiqləyən əsaslı sübutlar

6 sentyabr 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

+

Azərbaycan - İtaliya: strateji əməkdaşlıqda yeni səhifə

2

Prezident İlham Əliyev: "İtaliya-Azərbaycan əlaqələri təkcə iki ölkənin maraqlarını təmin etmir, böyük coğrafiyanın maraqlarını təmin edir"

Azərbaycanın BRICS-ə üzvlüyü ölkəmizə nə dərəcədə faydalıdır?

+

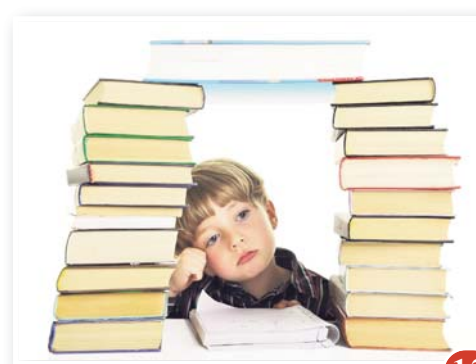
15

"Tarixi ədalət "Dəmir
Yumruq"la bərpa olunub"

8

Yeni tədris ilinə HAZIRIQMI?

12

SƏHƏNG: biz nəslin
xatirələr toplusu

10

"Uzman"larla
dr.-ların bazarı

13

"Müasir çağırışlara
cavab vermək istəyən
media fəaliyyətini
texnoloji tərəqqi
üzərində qurmalıdır"

4

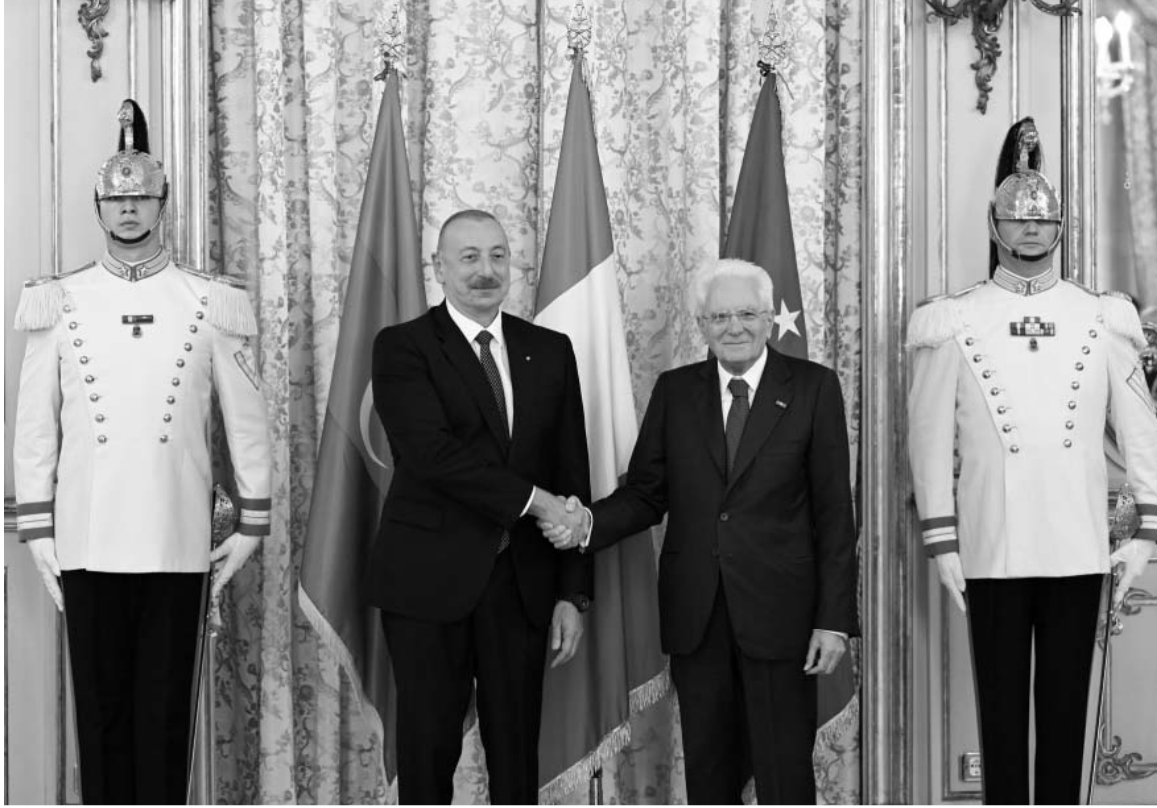
+

Azərbaycan - İtaliya: strateji əməkdaşlıqda yeni səhifə

Prezident İlham Əliyev: "İtaliya-Azərbaycan əlaqələri təkcə iki ölkənin maraqlarını təmin etmir, böyük coğrafiyanın maraqlarını təmin edir"

Azərbaycan üçün mühüm tərəfdaşlardan birinə çevrilən İtaliya ilə ölkəmiz arasında əlaqələrin inkişafına böyük təkan verən məqamların mövcudluğu dostluq münasibətlərini şərtləndirən amildir. Mükəmməl hüquqi bazaya malik ikitərəfli münasibətlər çoxşaxəlidir. Əlbəttə ki, ikitərəfli münasibətlər mükəmməl hüquqi bazaya malikdir. Son illərdə ölkələrimiz arasında bütün istiqamətlərdə, o cümlədən, siyasi-iqtisadi, ticarət, qanunvericilik, mədəniyyət, elm-təhsil sahələrində nailiyyətlər əldə olunub. Ölkə başçıları arasında qarşılıqlı rəsmi səfərləri mövcud münasibətlərin inkişafını daha da yüksəldib. Səfərlər çərçivəsində bir çox razılaşmalar və strateji tərəfdaşlıq haqqında mühüm sənədlər imzalanıb. Belə ki, İtaliya ölkəmiz üçün mühüm tərəfdaşlardan birinə çevrilib. Bu diplomatik münasibətlər 30 ildən artıq tarixi əhatə edir. 1992-ci ilin may ayının 8-də qurulmuş diplomatik əlaqələr Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra yüksələn xətlə inkişaf etmişdir. 1997-ci ilin mart ayında İtaliya hökuməti Cənubi Qafqaz ölkələri arasında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda öz səfirliyini təsis etmişdir. 2003-cü ilin dekabr ayında Azərbaycan Respublikasının İtaliyada Səfirliyi təsis edilmişdir.

1997-ci ilin 25-28 sentyabr tarixlərində Ulu Öndər Heydər Əliyevin İtaliyaya rəsmi səfəri iki ölkə arasındakı münasibətlərin inkişafına təkan vermişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin İtaliyaya ilk rəsmi səfəri iqtisadi münasibətlərin inkişafında xüsusi rol oynayır.

humanitar və insanlararası əlaqələrin inkişafında mühüm rol oynadığını vurğuladı.

İtaliya Prezidenti COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi münasibətilə təbriklərini çatdıraraq, bunun çox əhəmiyyətli tədbir olduğunu dedi və ölkəsinin COP29-da yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti ilə təmsil olunacağını bildirdi. İtaliyanın COP29-un Azərbaycanda uğurla keçirilməsi üçün bütün lazımı dəstəyi göstərməyə hazır olduğunu qeyd edən Sercio Mattarella COP29-la əlaqədar İtaliyanın iqlim dəyişikliyi üzrə nümayəndəsinin Azərbaycanla yaxından əməkdaşlıq etdiyini vurğuladı.

Təbriklərə görə minnətdarlığını bildiren Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi beynəlxalq ictimaiyyətin ölkəmizə olan yekdil dəstəyinin ifadəsi, eyni zamanda, ölkəmizə olan etimadın göstəricisidir. Dövlətimizin başçısı COP29 - beynəlxalq iqlim dəyişikliyi məsələlərində Azərbaycanın İtaliya ilə birgə əməkdaşlığa hazır olduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, Azərbaycan 2019-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatının sədri, hazırda isə üzvü kimi Qlobal Cənubun bir hissəsidir, Qərb, o cümlədən Avropa ilə sıx əlaqələri mövcuddur. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın COP çərçivəsində də iqlim məsələləri üzrə həmrəyliyin təşviq edilməsi istiqamətində səy göstərəcəyini vurğuladı. Prezident Sercio Mattarella ölkəsinin Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələrinin genişlənməsinə və inkişafına daim dəstək göstərdiyini deyərək, İtaliyanın regionda sülh gündəliyini dəstəklədiyini qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqının Azərbaycanla əsas ticarət tərəfdaşlarından biri olduğunu vurğuladı və Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında yaxşı əlaqələrin mövcud olduğunu dedi. Bununla belə, dövlətimizin başçısı təəssüflə qeyd etdi ki, bəzi Avropa ölkələri bu əlaqələrin inkişafına maneə yaradırlar. Regionda sülh gündəliyinə toxunan Prezident İlham Əliyev Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması təşəbbüsünün, bu müqavilənin əsasını təşkil edən prinsiplərin, eyni zamanda Cənubi Qafqazda regional əməkdaşlıq layihələrinin təşəbbüsününün da məhz ölkəmiz olduğunu vurğuladı.

Həmin gün Romada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İtaliya Respublikası Nazirlər Şurasının sədri Ciorcia Meloni ilə görüşü keçirilib. Romanın "Chigi" Sarayında İtaliya Nazirlər Şurasının sədri Ciorcia Meloni Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi qarşılayıb.

fında xüsusi rol oynayır. Bu səfər nəticəsində bağlanan "İqtisadi əməkdaşlıq haqqında Birgə Bəyanat", "İnvestisiyaların qorunması və həvəsləndirilməsi haqqında müqavilə" iki ölkə arasında iqtisadi münasibətlərin inkişafında xüsusi rol oynayır. Qeyd olunan sazişlərdən başqa Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti və İtaliyanın "Eni-Acip" şirkəti arasında "Kürdaşi" blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişin əsas kommersiya prinsipləri və müddəaları barədə sənəd də imzalanıb. İkitərəfli əməkdaşlıq haqqında imzalanan sənədlər qarşılıqlı əməkdaşlığa söykənir.

YÜKSƏK SƏVİYYƏDƏ QURULAN DİALOQ

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İtaliyaya rəsmi səfərləri və imzalanan sənədlər qarşılıqlı əlaqələrin daha dərinləşməsində mü-

hüm rol oynayır. Prezident İlham Əliyevin İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio Mattarellanın dəvəti ilə Romaya işgüzar səfəri əlaqələrin davamlılığına əsaslanır. Səfər çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 5-də Romada İtaliyanın "Eni S.P.A" şirkətinin baş icraçı direktoru Klaudio Deskalzi ilə görüşüb.

Görüşdə SOCAR ilə "Eni S.P.A" şirkəti arasında imzalanaacaq sənədlərin əhəmiyyətinə toxunuldu, neft-qaz, bərpaulunan enerji və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində yeni texnologiyaların tətbiqi istiqamətində əməkdaşlığın genişləndirilməsi və şaxələndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd olundu ki, sənədlərin imzalanmasından sonra "Eni S.P.A" şirkəti daha qısa müddət ərzində konkret nəticələrin əldə edilməsi üçün işçi plan və strategiya hazırlayacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sentyabrın 5-də İtaliya Respublikasının Prezidenti Sercio

Mattarella ilə birgə işçi naharı olub. Romanın "Quirinale" Sarayında İtaliya Prezidenti Sercio Mattarella dövlətimizin başçısını qarşılayıb. Azərbaycan nümayəndə heyəti İtaliya Prezidentinə, İtaliya nümayəndə heyəti isə Azərbaycan Prezidentinə təqdim edilib.

Sercio Mattarella dövlətimizin başçısına prezident seçkilərində qələbəsi münasibətilə bir daha təbriklərini çatdırdı. O, Azərbaycanla İtaliya arasında münasibətlərin strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşdığını, ölkəmizin İtaliyanın yaxın tərəfdaşı olduğunu deyərək 2020-ci ildə Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya dövlət səfəri zamanı imzalanmış strateji tərəfdaşlığa dair Birgə Bəyannamənin önəmli vurğuladı. Sercio Mattarella özünün Azərbaycana səfərini məmnunluqla xatırladı.

Son dörd ildə İtaliyaya üç dəfə səfər etdiyini deyən dövlətimizin başçısı münasibətlərimizin strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşdığını, İtaliya-Azərbaycan əlaqələrinin özündə çoxşaxəli əməkdaşlığı ehtiva et-

diyini vurğuladı, İtaliyanın Avropada Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşı olduğunu qeyd etdi. Bu xüsusda, ölkələrimiz arasında enerji sahəsində əməkdaşlığın vacibliyi, o cümlədən TAP layihəsinin əhəmiyyəti vurğulandı. Bu gün TAP layihəsinin həm İtaliyanın, həm də Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyində oynadığı mühüm rola toxunularaq, hazırda bu layihənin Avropanın 10 ölkəsinin enerji təchizatındakı vacib rolu qeyd olundu.

Söhbət zamanı humanitar və mədəni əlaqələrin önəminə toxunuldu, ADA Universiteti ilə İtaliyanın beş universiteti arasında birgə layihə çərçivəsində yaradılan İtaliya-Azərbaycan Universitetinin fəaliyyəti qeyd edildi. Burada təhsil alan tələbələrin gələcəkdə ölkələrimiz arasında dostluğun elçiləri olacaqlarına və münasibətlərimizin inkişafına töhfə verəcəklərinə əminlik bildirildi.

İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılmasının böyük əhəmiyyət daşdığını deyən Sercio Mattarella bunun ölkələrimiz arasında

Əvvəli Səh. 2

İtaliyanın nümayəndə heyətinin üzvləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə, Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri isə İtaliya Nazirlər Şurasının sədri Ciorcia Meloniyə təqdim olundu. Daha sonra Romada Azərbaycan ilə İtaliya arasında imzalanmış sənədlərin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və İtaliya Respublikası Nazirlər Şurasının sədri Ciorcia Meloninin iştirakı ilə mübadiləsi mərasimi olub.

2005-ci ilin fevralında Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya rəsmi səfəri ikitərəfli münasibətlərə xüsusi təkan vermiş və bu sahədə yeni mərhələlərin başlanğıcını qoymuşdur. Səfər çərçivəsində Azərbaycan-İtaliya Birgə Bəyannaməsi qəbul olunmuş və iki ölkə arasında əməkdaşlığa dair aşağıdakı 8 sənəd imzalanmışdır. Hər iki ölkənin tarixində silinməz izlər qoyan bu səfərlər dövlətlərarası əlaqələri daha da genişləndirmişdir.

İtaliya Prezidenti Sercio Mattarellanın 2018-ci ilin iyulunda Azərbaycana dövlət səfəri də əlaqələrimizin inkişafında xüsusi yer tutur. Bu səfərdən sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci

Azərbaycan - İtaliya: strateji əməkdaşlıqda yeni səhifə

Prezident İlham Əliyev: "İtaliya-Azərbaycan əlaqələri təkcə iki ölkənin maraqlarını təmin etmir, böyük coğrafiyanın maraqlarını təmin edir"

təxminən \$10 milyard təşkil edib. O cümlədən, Cənubi Qafqaza ixrac edilən İtaliya məhsullarının 50%-i Azərbaycanın payına düşür.

GƏLƏCƏK ÜÇÜN MÜKƏMMƏL YOL XƏRİTƏSİ

2020-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İtaliyaya səfəri çərçivəsində də bir sıra əhəmiyyətli sənədlər imzalanıb. "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxölçülü Strateji Tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə"nin imzalanması Azərbaycan-İtaliya

də Taxt-Tacın və Azərbaycanın müştərek layihəsinin tərkib hissəsidir.

İTALYAN ŞİRKƏTLƏRİNDƏN QARABAĞIN BƏRPASINA TÖHFƏ

Azərbaycan və İtaliya beynəlxalq müstəvidə də daim bir-birini dəstəkləyib, iki ölkə arasında böyük etimad formalaşmışdır. 30 ilə qədər davam edən Qarabağ münaqişəsi zamanı da İtaliya beynəlxalq qanunlara əsaslanaraq ədalətli mövqə nümayiş etdirib. 44 günlük Vətən müharibəsində də yaşanan çətin vaxtlarda İtaliya Azərbaycanla həmrəylik nümayiş etdirirdi. Məhz dostluğun nəticəsidir ki, İtaliya işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenidənqurma işlərinə cəlb edilən ilk ölkələrdəndir. İtalyan şirkətləri işğaldan azad olunan ərazilərimizin bərpasında da öz köməklərini əsirgəmir. Azərbaycanla İtaliya arasında mövcud siyasi münasibətlər və iqtisadi tərəfdaşlıq işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasında İtaliya şirkətləri ilə əməkdaşlığa yeni imkanlar yaradır. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, iki ölkə arasında ənənəvi əməkdaşlıq sahələri ilə yanaşı, Azərbaycanın dağıdılmış şəhərlərinin bərpasına dair çoxspektrli planların yaradılması, yenidənqurma layihələrinin işlənməsi ləbüddür: "Bizim yeni infrastrukturun yaradılmasına - yeni yolların, dəmir yolu xətlərinin, hava limanlarının, məktəb və xəstəxanaların inşasına ehtiyacımız var. Bunun səbəbi ermənilər tərəfindən hər şeyin dağıdılması, yerlə-yeksan edilməsidir. Buna dair kifayət qədər videomaterial var. Onlar vəhşi kimi davranmış və şəhərlərimizi darmadağın etmişlər. Bu da Azərbaycana qarşı olan təcavüzkar siyasətin bariz nümunəsidir". İtaliya şirkətləri ilə bir çox sahələrdə - şəhərsalma, ərazilərin minalardan təmizlənməsi, turizm, kənd təsərrüfatı kimi sahələrdə nəzərdə tutulan layihələrin həyata keçirilməsi dövlətlərarası münasibətləri daha da genişləndirəcəkdir.

İtaliya və Azərbaycan arasında Qarabağın enerji infrastrukturunun qurulması çərçivəsində əməkdaşlıq haqqında müqavilənin imzalanması bu istiqamətdə atılan ilk addım oldu. İtaliya şirkətləri Qarabağ və Şərqi Zəğəzürdə quruculuq işlərində fəal iştirak edir. İtaliyanın Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpasında fəal iştirakı, iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsində fəallığı iki ölkə arasında münasibətlərdə yeni müstəviyə yüksəlir.

Zümrüd BAYRAMOVA

ilin fevralında İtaliyaya dövlət səfəri reallaşdı. Beləcə qarşılıqlı münasibətlər daha sıx xarakter daşımağa başladı. Azərbaycan Prezidentinin 2022-ci ildə İtaliyaya növbəti səfəri iki ölkə arasında əlaqələrin dinamik şəkildə inkişaf etdiyini göstərir. Həmin səfər zamanı İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması ilə əlaqədar imzalanmış sənədlərin mübadiləsi mərasiminin keçirilməsi, həmçinin dövlətimizin başçısının Çernobbiyo şəhərində keçirilən beynəlxalq forumda iştirakı və çıxışı, həmçinin bu ilin iyununda İtaliyanın "Leonardo" şirkətinin istehsalı olan "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsinin ölkəmizə təhvil verilməsi və digər faktlar iki ölkə arasında əməkdaşlıq sahələrinin genişlənməsinin bariz nümunəsidir.

"İTALİYA-AZƏRBAYCAN ƏLAQƏLƏRİ TƏKCƏ İKİ ÖLKƏNİN MARAQLARINI TƏMİN ETMİR, BÖYÜK COĞRAFIYANIN MARAQLARINI TƏMİN EDİR"

Əlbəttə ki, Azərbaycan və İtaliya yüksək səviyyədə dialoqun inkişaf etdirilməsində maraqlıdırlar. Möhkəm temellər üzərində qurulan Azərbaycan-İtaliya əlaqələri rəsmi səfərlər zamanı daha da möhkəmlənmiş oldu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirmişdir: "İtaliya-Azərbaycan əlaqələri təkcə iki ölkənin maraqlarını təmin etmir, böyük coğrafiyanın maraqlarını təmin edir".

Son illərdə də ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi və enerji təhlükəsizliyi sahələrində böyük uğurlara imza atılıb. 2021-ci ildə Azərbaycan TAP qaz kəməri ilə İtaliyaya 7 milyard kubmetrə yaxın qaz nəql edib, bununla da Azərbaycan İtaliyanın qaz bazarında üçüncü tərəfdaş olub.

Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycan və İtaliyanın enerji sahəsində tərəfdaşlığına zəmindir. Cənub Qaz dəhlizi müxtəlif ölkələrdən ibarət geniş bir qrupun birgə səyləri nəticəsində ərəşəyə gələn çox əhəmiyyətli nailiyyətdir. Onu da qeyd edək ki, İtaliya Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsində çox önəmli rol oynayır və xüsusilə də, neft sənayesinin inkişafına təkan verir. İtaliyanın 100-dən çox şirkəti hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. İstər dizayndan turizmə, istər aqrar

sənayedən yaşıl texnologiyaya və istərsə də nəqliyyatdan logistikaya qədər hər bir sahədə Azərbaycanla italyanlar fəaliyyət göstərir. Cənub Qaz Dəhlizi və onun tərkib hissəsi olan Trans-Adriatik qaz boru kəməri (TAP) ikitərəfli enerji əməkdaşlığını və İtaliyanın enerji təhlükəsizliyini möhkəmləndirən vacib amildir. Ötən il TAP kəməri vasitəsilə İtaliyaya təqribən 10 milyard kubmetr qaz ixrac olunub ki, bu da Azərbaycanın bu ölkənin enerji təhlükəsizliyinə töhfəsinin təzahürüdür. Ölkəmizlə Avropa İttifaqı arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, 2027-ci ilə qədər Azərbaycan qazının tədarüku ildə azı 20 milyard kubmetrə çatmalıdır. Təbii ki, bu həcm Avropaya çatdırılmasında Cənub Qaz Dəhlizinin bir hissəsi olan TAP da mühüm rol oynayacaq.

Azərbaycan İtaliya ilə iqtisadi əlaqələrinə böyük diqqət yetirir və onların inkişafında və güclənməsində maraqlıdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, son illər ərzində İtaliya davamlı olaraq Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinin ölkələr üzrə strukturunda birinci yere sahib olan aparıcı ticarət tərəfdaşdır. İtaliya ilə Cənubi Qafqaz arasında ticarət dövriyyəsinin 95%-i Azərbaycanı payına düşür. 2021-ci ilin yekunları üzrə bu göstərici

münasibətlərinin növbəti illər üçün mükəmməl yol xəritəsini ortaya qoydu. Sənəddə həm siyasi, həm iqtisadi, həm də humanitar aspektlər öz əksini tapıb. Bu Bəyannamədən irəli gələn işlər artıq sürətlə həyata keçirilməyə başlayıb.

Qarşılıqlı etimad, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan beynəlxalq əlaqələr müasir dövrümüzə daha da möhkəmlənir. Əlbəttə ki, Azərbaycanla İtaliya arasında əlaqələrin inkişafına böyük təkan verən məqamların mövcudluğunu şərtləndirən xeyli sayda nümunələr var. Bu əlaqələrin qurulmasında Heydər Əliyev Fondunun da müstəsna rolu var. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən İtaliyada həyata keçirilən layihələr bu ölkənin mədəni irsinin qorunması baxımından önəmlidir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyəti nəticəsində İtaliyada mədəni və humanitar sahələrdə, o cümlədən, mədəni abidələrin bərpası ilə bağlı bir sıra layihələr həyata keçirilib. Bəşəriyyət üçün önəmli dəyər olan Roma kateqoriyaları Fondun dəstəyi ilə yenidən həyat qazanıb. Müqəddəs Marçellinio və Pietro kateqoriyalarının bərpası Müqəddəs

İtaliyanın əsas mətbu orqanlarından olan "Formiche" qəzetində Azərbaycan-İtaliya münasibətlərindən bəhs edən geniş məqalə yayımlanıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, yazıda bu iki strateji tərəfdaş ölkənin güclü ticarət əlaqələrinə malik olduğu bildirilir, yeni geosiyasi çağırışlar fonunda münasibətlərin xüsusi çəkisinin gücləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanır. Diqqətə çatdırılır ki, Asiya ilə Avropanın kəsişdiyi məkanda yerləşən Azərbaycan müxtəlifliyi təbliğ edir, fərqli mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların dəyərlərini mənimsəyir. Bu amillər ona əsl körpü rolunu oynamağa imkan verir.

Azərbaycanın rolu

İtaliyanı Mərkəzi Asiya ilə birləşdirən və çox mühüm coğrafi məkanda yerləşən Azərbaycan kimi əsas ölkə ilə münasibətlərdə təmsil olunan incə, lakin həlledici geosiyasi tel var: Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan və Albaniya - onlar Avro-Aralıq dənizi və Qafqaz kimi iki tamamilə strateji kvadrantı təşkil edən ölkələrdir.

Materialda vurğulanır ki, İtaliya Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşdır, rəsmi Bakı isə Cənubi Qafqaz regionunda Romanın əsas ticarət tərəfdaşdır. İki ölkə arasında möhkəm ticarət əlaqələri yeni geosiyasi çağırışlar fonunda bu regionda potensial təsirin xüsusi çəkisi ilə güclənir. Ölkələrimiz arasında güclü əlaqələrin olduğu, üç ay əvvəl Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Bakıda İtaliyanın müdafiə naziri Quido Krosetto, bu ölkənin xarici iş-

"Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda Romanın əsas ticarət tərəfdaşdır"

"Formiche" qəzeti Azərbaycan-İtaliya strateji əlaqələrindən yazır

lər və beynəlxalq əməkdaşlıq nazirinin müavini Edmondo Çirielli ilə görüşdüğü qeyd edilir.

Məqalədə, həmçinin ölkəmizin noyabrda BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçi-

və Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu (COP29) sessiyasına ev sahibliyi edəcəyi vurğulanır. İtaliyanın bu beynəlxalq tədbirə xüsusi töhfəsini verəcəyi bildirilir.

Bakı ilə Roma arasında əlaqələr

Yazıda keçən il "Ansaldo Energia" ilə "AzərEnerji" arasında imzalanan və dəyəri 160 milyon avro olan müqavilə çərçivəsində İtaliya şirkətinin Azərbaycandakı yeni elektrik stansiyasını 4 qaz turbini ilə təchiz edəcəyi diqqətə çatdırılır. Eyni zamanda, İtaliyanın "Leonardo" şirkətinin Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbi-texniki modernləşdirilməsi proqramı çərçivəsində Azərbaycana "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsi tədarük etdiyi bildirilir.

Vurğulanır ki, ikitərəfli əlaqələr nəinki müdafiə, eyni zamanda, təhsil və mədəniyyət sahələrini də əhatə edir. Bakıda yerləşən İtaliya-Azərbaycan Universiteti üzrə əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanın ADA Universiteti ilə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil müəssisəsi - Luiss Guido Carli Universiteti, Romanın Sapienza Universiteti, Turin Politeknik Universiteti, Alma Mater Bolonya Universiteti və Milan Politeknik Universiteti arasında akademik əməkdaşlığa dair sazişlər imzalanıb.

Enerji sahəsində əməkdaşlığı

Müəllif ölkəmizin İtaliyanın enerji təchizatına verdiyi töhfədən bəhs edir, Azərbaycanın "Şahdəniz 2" yatağından hasil olunan təbii qazı "köhnə qitəyə" nəql edən Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin Avropa hissəsi olan TAP boru kəmərinin avropalı tərəfdaşlar üçün "təhlükəsizlik yastığı" rolunu oynadığını vurğulayır. Qeyd edir ki, indiyədək TAP-la Avropaya təxminən 26 milyard kubmetr təbii qaz nəql edilib. TANAP boru kəməri ilə Türkiyə sərhədində birləşən TAP boru kəməri Yunanıstanın şimalına, Albaniyaya, daha sonra Adriatik dənizindən keçməklə İtaliyanın Apuliya regionu sahillərinə çatır. Qaz boru kəməri texniki nöqtəyi-nəzərindən obyektiv və əsaslı töhfə olmaqla yanaşı, xəttin keçdiyi bütün ölkələrin maraqlarını birləşdirən siyasi infrastrukturunu təmsil edir.

COP29 və Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu

Yazıda vurğulanır ki, Azərbaycanın rolu enerji ilə məhdudlaşmır - onun fəaliyyəti noyabrda növbəti COP-un təşkili və mədəniyyətlərərası dialoq kimi iki proqram xətti üzrə davam edir. Azərbaycanın mədəniyyətlərərası dialoqun təşviqinə yönəlmiş qlobal təşəbbüs kimi 2008-ci ildə mühüm beynəlxalq tərəfdaşlarla sıx əməkdaşlıqla başladığı "Bakı Prosesi" çərçivəsində bu il ölkə paytaxtında VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu keçirilib. Bu, hökumətlər, beynəlxalq təşkilatlar, ekspertlər, alimlər, siyasətçilər və digərləri üçün bir-biri ilə ünsiyyət kontekstində mədəniyyətlərərası kommunikasiyaların inkişaf edən dinamikası və qlobal təhlükəsizlik üzrə mənalı müzakirələr aparmaq baxımından mühüm platformadır.

"Müasir çağırışlara cavab vermək istəyən media fəaliyyətini texnoloji tərəqqi üzərində qurmalıdır"

"Milli mətbuatımızın keçdiyi yola nəzər saldıqda deyə bilərik ki, sahə mətbuatı kimi formalaşmış çap mediası subyektləri içərisində "Azərbaycan müəllimi" qəzeti öz davamlılığı, materialların işlənməsində özünəməxsus yazı tərzini və mövzu rəngarəngliyinə görə daim fərqlənib, geniş oxucu auditoriyası tərəfindən rəğbətlə qarşılanıb.

Texnoloji inkişafın təsiri ilə müasir media mühitində gedən sürətli dəyişiklik artıq jurnalistikanın klassik dəyərlərini də əhatə etməklə yeni, daha dinamik məzmun almışdır. Müasir çağırışlara cavab vermək istəyən media gündəlik fəaliyyətini məhz texnoloji tərəqqinin dinamik ritmləri üzərində qurmağa məhkumdur".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Elm və Təhsil Nazirliyinin mətbu orqanı olan "Azərbaycan müəllimi" qəzetinin 90 illik yubiley tədbirində Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayılov söyləyib. Onun sözlərinə görə, bu baxımdan "Azərbaycan müəllimi" qəzeti yalnız ənənəvi çap mediası subyektini qalmır, onlayn platformada da fəallıq göstərərək cəmiyyəti təhsillə bağlı ictimai məzmunlu məlumatlar, maraqlı reportajlar, publisistika nümunələri ilə tanış etməkdə davam edir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatına

Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı - Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası sizləri, Yeni Azərbaycan Partiyasının bütün tərəfdarlarını və fəallarını 2024-cü il 1 sentyabr tarixində baş tutmuş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə növbədənəknər seçkilərdə qazanılmış inamlı qələbə münasibətilə təbrik edir.

Biz Özbəkistandan seçki kampaniyasını diqqətlə izlədik və əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycanda parlament seçkiləri uğurla keçirildi. Ölkəinizdə seçki üçün bütün zəruri qanunvericilik və təşkilati imkanlar yaradılmışdır. Ona görə də seçkilər hamı tərəfindən qəbul edilmiş demokratik standartlar əsasında açıq və şəffaf mühitdə keçirilmişdir. Xüsusi vurğulamaq istərdik ki, bu seçki kampaniyası Azərbaycanın bütün ərazisini əhatə edərək, ölkəinizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpasının bariz təəcəssümünə çevrildi.

Fürsətdən istifadə edərək, partiyanızla müvafiq memorandumun imzalanması ilə yeni səviyyəyə yüksələn səmərəli əməkdaşlığa hazır olduğumuzu bir daha bildiririk. Ölkələrimizin prezidentlərinin siyasi kursunun təzahürü olmuş bu addımın mühüm qarşılıqlı faydalar gətirəcəyinə və çoxşaxəli strateji tərəfdaşlığımızın yüksək ruhunu daha da artıracağına əminik.

Bütövlükdə hesab edirik ki, bu ilin 1 sentyabr seçkilərində qazanılmış qələbə Zati-aliləri cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın diqqətəlayiq sosial-iqtisadi inkişafının və yüksək beynəlxalq nüfuzunun xalq tərəfindən qiymətləndirilməsinin və dövlət başçısının ideyalarının partiyanız tərəfindən fəal şəkildə həyata keçirilməsinin sübutudur.

Hörmətlə,
Aktam Xaitov

Sahibkarlar və İş Adamları Hərəkatı -
Özbəkistan Liberal Demokratik Partiyası
Siyasi Şurası İcra Komitəsinin sədri

“Qərbin siyasəti Qafqazda yeni müharibəyə səbəb ola bilər”

Rusiya hökuməti yanında Maliyyə Universitetinin filialının direktoru, politoloq Pavel Klaçkov "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Ermənistanın Azərbaycanla sülh istəyib istəmədiyini haqda fikirlərini açıqlayıb. Ekspertin müsahibəsini oxucularımıza təqdim edirik.

- Pavel Vladimiroviç, İrəvanın Azərbaycanla sülh sazişi ilə bağlı ikili taktikasının arxasında nə dayanır: bir tərəfdən Ermənistan hakimiyyəti sülh müqaviləsinin tərəfdarıdır, lakin hazırda onlar Bakıya şərtlər irəli sürürlər, hansı ki, Bakının bu şərtlərlə açıq-aşkar razılaşmayacağı məlumdur. Məsələn, rəsmi İrəvan deyir ki, bəli, biz Konstitusiyaya dəyişəcəyik, amma bunu 2 ildən sonra edəcəyik və Azərbaycan Respublikasına qarşı orası iddialarının ölkənin əsas qanunundan çıxarılması məsələsi gündəmdə deyil...

- Bu yanaşma bir tərəfdən İrəvan üçün dəqiq mövqenin olmaması kimi görünür. Hansı ki, yeri gəlmişkən, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi bunu müstəmədə olaraq qeyd edir. Amma bu taktikanın məqsəyini, görünür, Ermənistan hakimiyyətinin xarici idarəçilik altında olmasında axtarmaq lazımdır. Və buna görə də, bir neçə atəşin arasında qalaraq axırda Qərbin göstərişlərinə əməl edərək, Rusiya ilə münasibətlərin qəti şəkildə kəsilməsinə hələlik razılaşmayıblar. Və onlar birtəhər təlaşa düşməli, qırılmalı, vaxtaşırı bəyanatlarının və hərəkətlərinin istiqamətini dəyişdirməlidirlər. Belə insanlarla danışıqlar aparmaq olduqca çətindir.

Ermənistanın hərəkətlərində heç bir şəffaflıq yoxdur; Axı göz qabağındadır: əgər dövlət başçısı

hansısa sənədə imza atıbsa, deməli, müqaviləyə görə cavabdehlik daşıyır və sonra çıxıb demir ki, yox, bu belə deyil, biz bu barədə imza qoymamışıq.

Ümumiyyətlə, İrəvan həmişə müxtəlif siyasi oyunlar təklif edir, bu oyunları faydalı şəkildə manipulyasiya edir. Ermənistanın indiki rəhbərliyi də vaxtaşırı bunu edir. Ona görə də biz şəffaflığın və vəziyyətin bundan sonra necə inkişaf edəcəyinə dair əminliyin olmadığını deyə bilərik. Bu gün Ermənistanı ciddi, etibarlı tərəfdaş adlandırmaq çətindir. Bunun baş verməsində isə Qərbin marağı var. Qərb İrəvanla Bakı arasında sülhün imzalanmasında "vasitəçilik etmək" istəyir. Amma Bakı açıq şəkildə bundan məmnun deyil, çünki o, üzde görünməyən Qərbin Cənubi Qafqazda real sülh maraqları ilə işləmədiyini, Qərbin niyyətlərinin saxtəliyini görür. Görünür, Qərb Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanmasını gecikdirməyi məsləhət görür. ABŞ-da prezident seçkiləri noyabrda keçiriləcək və onlardan sonra nə baş verəcəyini heç kim bilmir. Dünya üçün bu, yaxın gələcək üçün müəyyənedici amillərdən biridir. Ermənistan da özünü ifşa edib Rusiya ilə qəfildən qopmaq istəmir.

Bu yaxınlarda ABŞ Ermənistanında hüquq-mühafizə orqanlarının islahatları üçün vəsait ayırıb. Görünən odur ki, Ermənistan kənardan nəzarət altına alınır. Ermənistan artıq müxtəlif sahələrdə Qərb təlimatçıları ilə dolub. Amma onların təhlükəsizlik sektoruna- hüquq-mühafizə orqanlarına,

orduya sızması ciddidir. Bu o deməkdir ki, Birləşmiş Ştatlar təhlükəsizlik, cəmiyyətdəki əhval-ruhiyyə haqqında birbaşa məlumat almaq və buna görə də əhval-ruhiyyəyə təsir etmək imkanına malikdir. Ukraynada da hər şey eyni idi. Qərb öz köhnə nümunəsini izləyir. Bu isə Ermənistan üçün fəlakət yolu, uçuruma aparan yoldur.

- Sergey Lavrov açıq şəkildə bildirdi ki, İrəvan Qərbi Azərbaycan və Ermənistan arasında vasitəçiliyə cəlb etməyə çalsın, eyni zamanda Rusiyanın vasitəçiliyinə qarşıdır...

- Ermənistanın bu yanaşması tamamilə çıxılmaz yoldur. Bu, tarixi bir anlaşılmazlıqdır. Ermənistan Respublikasında belə bir oriyentasiyanın tarixi perspektivi yoxdur. İrəvan isə bu gün ölkənin hərtərəfli oriyentasiyasına cəhd edir. Mən deyirdim ki, indi diqqəti Qərbə yönəltmək üçün doğru zaman deyil. Qərbin özü bu gün böhran içindədir. İrəvan öz siyasətini xarici sifarişlər əsasında həyata keçirir. Və getdikcə Rusiyaya qarşı guya hər şeyin yaxşı olduğu mövqeyini səsləndirir. Bu xətt isə Ermənistanın ziyanıdır. Bu uzun müddət davam edə bilməz, çünki burada sağlam düşüncə üstünlük təşkil etməlidir. Ermənistan rəhbərliyi arasında üstünlük təşkil etmirsə, deməli, xalq arasında üstünlük təşkil etməlidir.

Rusiyanın Cənubi Qafqaz da daxil olmaqla siyasətini proqnozlaşdırmaq olar. Vladimir Putinlə İham Əliyev arasında yüksək etimad var və bu, dövlətlər arasında şəffaf münasibətlər qurmağa imkan verir. Burada heç bir hiyləyə yer yoxdur. Rusiya və Azərbaycan etibarlı müttəfiqdir və imkan daxilində bir-birinə arxalanırdünya siyasətində tərəfdaşlığın gözəl nümunəsidir. Liderlər uzun müddətdir ki, Qərbin Cənubi Qafqazda tətbiq olunan siyasətinə qarşı ortaq müxalifət barədə razı-

Azərbaycanın Baş naziri Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının nümayəndə heyəti ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov sentyabrın 5-də Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının Avropa üzv Regional Direktoru İnes Roşanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb. Bu barədə Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan ilə Dünya Bankı və Dünya Bankı Qrupuna daxil olan qurumlar arasında uzunmüddətli səmərəli tərəfdaşlığın mövcud olduğu vurğulanıb.

Dünya Bankının Azərbaycanla Ölkə Tərəfdaşlıq Çərçivəsinin (ÖTÇ) əhəmiyyəti qeyd olunub, 2025-2029-cu illəri əhatə edəcək yeni ÖTÇ-nin hazırlanması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Ölkəmizin Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası ilə əməkdaşlığının hazırkı səviyyəindən, müxtəlif sahələrdə həyata keçirilən birgə layihələrin nəticələrindən məmnunluq ifadə olunub.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə, o cümlədən dövlət-özel tərəfdaşlığı, xarici investisiyaların cəlb olunması, COP29 çərçivəsində birgə fəaliyyət və digər aktual istiqamətlərdə əməkdaşlıq imkanları müzakirə edilib.

Britaniyalı jurnalist: "Azərbaycan Cənubi Qafqazda təmiz enerji inqilabına başçılıq edir"

Hesab edirəm ki, Azərbaycan Cənubi Qafqazda həqiqətən təmiz enerji inqilabına rəhbərlik edir. Bu sözləri britaniyalı jurnalist və ekspert Neil Vatson AZƏRTAC-a açıqlamasında deyib.

Britaniyanın Lafboro (Loughborough) Universitetində "Sıfır emissiya hədəfinə gedən yolda beynəlxalq tərəfdaşlığın rolu" mövzulu tədbirdə iştirak edən jurnalist dünyada təmiz, davamlı enerji mənbələrinə olan ehtiyacın artdığını bildirərək deyib: "Azərbaycan bu yeni tələbi sürətlə və səmərəli şəkildə cavablandırır, təmiz enerjinin istisna deyil, norma halına gətirilməsi üçün ciddi addımlar atır".

İyul ayında Şuşada keçirilən Qlobal Media Forumunda iştirak edən Neil Vatson öz təəssüratlarını da bölüşüb: "Şuşada hər evin üzərində Günəş panellərinin olduğunu gördük. Bu, Böyük Britaniyada görmədiyimiz mənzərə idi. Yeni tikilən evlər hamısı Günəş panelləri ilə təchiz olunub. Ermənistan tərəfindən dağıdılan və ya müharibə zamanı məhv olmuş, indi isə istifadə olunan evlər də Günəş panelləri ilə işləyirdi. Azad olunmuş ərazilərin gələcəkdə də ekoloji cəhətdən təmiz təcrübələrdən istifadə edəcəyini görürəm".

Neil Vatson Azərbaycanın sıfırdan başlayaraq müasir, əsasən Günəş enerjisi ilə işləyən kəndlər, şəhərlər tikməsinin çox təsiredici olduğunu da əlavə edib.

liğa gəliblər. Və Rusiya liderinin Bakıya dövlət səfəri zamanı mövcud vəziyyətə əsaslanaraq, saatları, o cümlədən bu istiqamətdə sinxronlaşdırdılar.

Etiraf edirəm ki, Qərb Zaqafqaziyada öz siyasətini uğurla həyata keçirsə, o zaman regionda hər şey ola bilər, hətta Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni münasibət də baş verə bilər. Bölgədə yenidən xaos yarada bilər

cək və orada təhlükəsizliyi poza biləcək istənilən mənfəət sənari məsuliyyətli siyasətçiləri mühafizə mexanizmləri axtarmağa və təhlükəsizliyin pozulmasının mümkünsüz olacağı şərait yaratmağa məcbur edir. Rusiya və Azərbaycan məhz bunu edir. Risklər əvvəlcədən mümkün qədər bloklanmalıdır.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

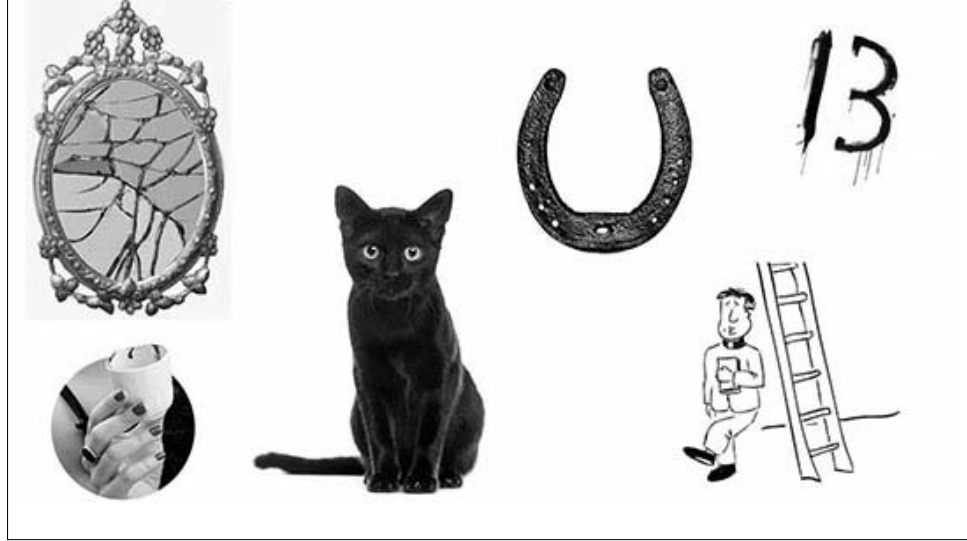
Xurafatlar mənasız görünən, müəyyən bir dinə uyğun gəlməyən, lakin insanlara psixoloji fayda verən, psixoloji və sosioloji ehtiyacları ödəyən, demək olar ki, hər mədəniyyətdə müxtəlif formalarda rast gəlinən və nəsildən-nəslə keçən irrasional əməllərdir. 13 rəqəminin uğursuz olması, qara pişik görməyin pis bir hadisəyə işarə verməsi, güzgü sındırmaq kimi bir çox inanclar xurafatdır.

Bəs, xurafatlar psixologiyamıza necə təsir edir?

Xurafatlar necə yaranıb?

Keçmişdə insanlar təbiət hadisələri qarşısında özünü aciz hiss etmiş, təbiəti anlamağa çalışmaq üçün xurafatlara üz tutmuş, müxtəlif xurafatlar nəsildən-nəslə keçərək indiki dövrümüzdə qədər gəlib çatmışdır. Xurafatların əslində səhv səbəb-nəticə əlaqəsi nəticəsində yaranan inanclar olduğu düşünülür. Müxtəlif xurafatçı davranışların həyata keçirilməsi ilə insanlar özlərini şanslı hiss edir, müxtəlif təhlükələrdən qorunduqlarını zənn edir.

Batıl inanclar, yaxud "nənələrin qanunları"

duyduqları vəziyyətlər hansılardır?

İnsanların gələcəyi bilmək və qeyri-müəyyənlik hissələrini azaltmaq istəyi

İnsanlar gələcəyi bilmək və qarşılaşacaq hadisələrə özlərini hazırlamaq istəyirlər. Gələcəklə bağlı psixoloji olaraq narahat olan insanlar qeyri-müəyyənlik hissələrini azaltmaq və başlarına nə gələcəyini bilmək arzusunda olurlar. Bu hiss və istəkləri ilə batıl işlərə əl atan insanlar, naməlum kimi görünən gələcək haqqında fikir sahibi ola biləcəklərini düşünürlər.

İnsanların qorxu, stress və çarəsizlik kimi duyğularını idarə etmək istəyi

Xurafatların daha çox qorxudan qidalandığı düşünülür. Qorxu və stress anlarında insanlar nəzarəti itirəcəklərini və ya təhlükələrlə qarşılaşacaqlarını düşünərək mövhumatçı davranışlara üz tutur və özlərini rahatlaşdırmaq istəyirlər. Həqiqi həll yollarının işə yaramayacağını düşünən və problem qarşısında aciz hiss edən insanlar fərqli həll yolları tapmaq üçün batıl inanc və davranışlardan kömək alırlar.

İnsanların özlərini təhlükəsiz hiss etmələri lazımdır

Allah-təala dünyanı səbəb-nəticə qanununa əsasən yaradıb, səbəb-nəticə qanununa əsasən də idarə edir. Hər bir hadisənin özünəməxsus və özünə uyğun müvafiq səbəbi var, hər bir hadisənin səbəbi var və hər səbəb də hər nəticəni verir.

Pişiyin rəngi, bir nəfərin asqırması, bıçağı açıq vermək və s. bunlar heç bir elmi dini əsaslara əsaslanmır ki, nəyinsə səbəbi olsunlar. Bunlar xurafatlardır. Əlbəttə, burada biraz ehtiyatlı olmaq lazımdır. Bəzən dini mənbələrdən, dini ədəbiyyatdan məlumatı olmayanlar bir sıra dini səbəbləri də xurafatlara qoşurlar. Bu da yolverilməzdir. Çox savadlı şəkildə bu sahədə araşdırma aparıb nəticə almaq lazımdır.

Ümumiyyətlə dinimizdə nəyisə pisə yozmaq pis hadisələrin səbəbi kimi qeyd olunur. Hədəslərdə deyilir ki, mümkün qədər Allaha xoşbin olun, bədbin olsanız ola bilər ki bədbad hadisə baş versin. Yəni, elə pisliyi çağırmaq insanın həyatında mənfi təsir qoyar. Bu psixologiyada da özünü göstərir. Ətrafa müsbət enerji yaymaq, ətrafdan müsbət gözləmək təkcə bunlar deyil, "bəxtim belə idi", "taleyim belə yazılmışdı" bunlar da həmin xurafatlardan ibarətdir. Ümumi bəxt adlı varlıq yaradılmayıb. Deyəsən ki, bu insandır, bu heyvandır, bu dünyadır, bu evdir, bu da bəxtidir. Bəxt adlı, şans adlı bir varlıq yoxdur. İnsanlar bunu qondarırlar. Görürsən, vaxtında oxumur, dip-lom almır, lazımlı bir işdə işləmir, sonra deyir ki, mənim də bəxtimə fəhləlik yazılıb. Sənin bəxtinə fəhləliyi özün yazmışsan heç kəs yazmayıb. Bəxt haradır ki kim yazıb, necə yazıb, hansı xətlə yazıb. Bunlar əsassız şeylərdir. Dinimiz bunu qəbul etmir.

Əlbəttə, insanların həyatını gözəlləşdirən amillər var. Məsələn, valideynləri sıx-sıx yoxlamaq, onlara baş çəkmək insanın həyatını gözəlləşdirir, gecələr durub ibadət etmək insanın ruzisini çoxaldır. Əksinə qohumları ilə əlaqəni kəsən insanların ömrü qısalır. Bunlar qeyd olunub, bunlar var. Amma xurafat şeylər əsassızdır. İndi bir məsələ də var ki, bu əsassız məsələləri biz əldə əsas tutub döşəmək xalqın üzərinə ki siz müşriksiz, siz kafirsiz, siz bunlara inanırsınız. Bu da doğru deyil. Sadəcə cəhalətdir, avamlıqdır. Allah xalqımızı belə şeylərdən qurtarsın".

İnsanlar xurafatlara üz tutmağa ehtiyac

hiss etmək üçün mövhumat əməllərə əl atdığı bildirilib.

İnsanların uğurları üçün məqsədləri

İnsanlar uğur qazanmaq, istedikləri yerdə oxumaq, arzuladıqları işdə çalışmaq, işlərində irəliləyiş əldə etmək, maliyyə qazanclarını artırmaq istəyirlər. Buna görə də müvəffəqiyyətli olmaq istəklərini yerinə yetirəcəyini düşündükləri davranışlara əl atırlar.

Yaşadığımız informasiya əsrı həyatımızın bir çox aspektlərini dəyişir. Ancaq insanların gələcəyi bilmək istəyini, özünü təhlükəsiz hiss etmə ehtiyacını, uğur qazanmaq istəyini, qorxu və acizlik hissələrini aradan qaldıra bilməz. Bu səbəbdən müasir dövrdə də xurafatlar varlığını davam etdirir.

Ayşən Vəli

Xurafatlar psixologiyamıza necə təsir edir?

Boş və mənasız görünən batıl inanc və əməllərin nəsildən-nəslə ötürülməsinin və bu qədər geniş yayılmasının mühüm bir səbəbi var. İnsanlar xurafatların onlara psixoloji fayda verdiyini zənn edir, çətin anlarında, çarəsiz hiss etdikləri vəziyyətlərdə xurafatlara əl ataraq özlərini təsəlli etmək istəyirlər. Xurafat və davranışların insanların psixologiyasına müsbət töhfələri olsa da, mənfi cəhətləri də ola biləcəyi məlumdur. Mövcud inancların insanların həyat keyfiyyətini pozduğu, gündəlik işlərini yerinə yetirməsinə mane olduğu, insanların həyatlarının hər anını batıl inanclarla uyğun davranışlarla formalaşdırsa, həddindən artıq narahatlıq, obsesif düşüncələr və müxtəlif psixoloji pozğunluqlara səbəb ola biləcəyi də məlumdur.

Digər xurafatlar:

- Axşam süpürülən evdən bərəkət əskilər. Anasına çəkən qız bəxtəvər olar.
- Yuxunu hamıdan əvvəl suya denən.
- Uşaq yuxuda güləndə məleykələr onu danışırlar.
- Tikənin əldən düşməsi sevinc gətirir.
- Şər qarışanda yatmazlar.
- Təzə paltarları özgəsinə pay verməzlər.
- Süfrə başında boşqabı təmiz siyirənin nişanlısı göyçək olar.
- Süfrə üstə gəlib çıxanı qaynanası çox istər.
- Sən demək istədiyini sözü səndən qabaq deyən adam çox yaşayacaq.
- Qafqaz Müsəlmanlar İdarəsinin sədr müavini Hacı Fuad Nurullayev: "Əlbəttə, bunlar batıl inanclardır. İslamla, dinlə əlaqəsi

yoxdur. Bu sadaladığınız qara pişik keçdi, bıçağı yerə qoy mən götürüm, dərman verirsənsə üstündə verməlisən ağırlıq olmasın, gecə evi süpürmə, məsələn, filankəs mənim qarşıma çıxdı işim düz gəlməyəcək. Bunlar batıl inanclardır, buna ürfi deyirlər. Yeni el arasında insanların ta qədimdən özləri üçün formalaşdığı xüsusi adət və inanclardır ki, onları İslam təsdiqləmir. İslam dini ilə şəriətimizlə üst-üstə düşmür və bunun heç bir əsası yoxdur. İndi bu insanların öz arasında olan adətlərdir ki, ya olub var və ya yəqin ki insanlıq nə qədər var belə inanclar müxtəlif din sahiblərinin millətlərin arasında yaşanıb və yaşana bilər.

Belə şeylərə inanmasınlar, belə şeylərin ardınca getməsinlər. Bu insanları dindən uzaqlaşdırar. İnsanlar Allaha inanmalıdır, Allaha sığınmalıdır, bütün işlərini Allaha həvalə etməlidir və Allahın ona verdiyi imkanlardan ağıldan, düşüncədən, təfəkkürdən layiqincə istifadə etməlidir ki, öz işini qurmalıdır, həyat tərzini formalaşdırmalıdır".

Təzə Pir məscidinin axundu Mirəcəf Əyyubov: "Batıl inanclar istiqamətində dinimizin təlimatları aşkardır, şəffafdır. Sadəcə olaraq insanların bir növ öz təqsirlərindən qaçmaları, hər şeyə bir bəhanə axtarmaları bu nəticəyə gətirib çıxarır ki, səbəb-nəticə qanununu deyil də belə xurafatları əsas tutsunlar.

2020-ci ilin 27 sentyabr tarixindən etibarən Ermənistan ordusunun təxribatlarına qarşı Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə başlayan genişmiqyaslı Vətən müharibəsi qələbəmizlə başa çatdı. Cənab Prezident çıxışlarını birində "44 günlük müharibə Azərbaycan torpaqlarının 30 il davam edən və bir milyondan çox azərbaycanlının iztirabına, şəhər və kəndlərimizin tamamilə dağıdılmasına gətirib çıxaran işğalına son qoydu", - deyərək bildirib: "Bütün şəhərlər, bütün kəndlər, tarixi və dini məkanlar, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdılıb. Bu, islamofobiyanın, Azərbaycanofobiyanın, vandallizmin təzahürüdür. Çünki dəfələrlə dediyim kimi, bizim şəhərlərimiz Birinci Qarabağ müharibəsi ərzində deyil, sonradan işğal dövründə dağıdılıb. Bu, bütün Azərbaycan və İslam irsini Azərbaycanın bu tarixi torpaqlarından silmək və həmin torpaqların mənşeyini dəyişdirmək üçün qəsdən yürüdülmüş siyasət idi".

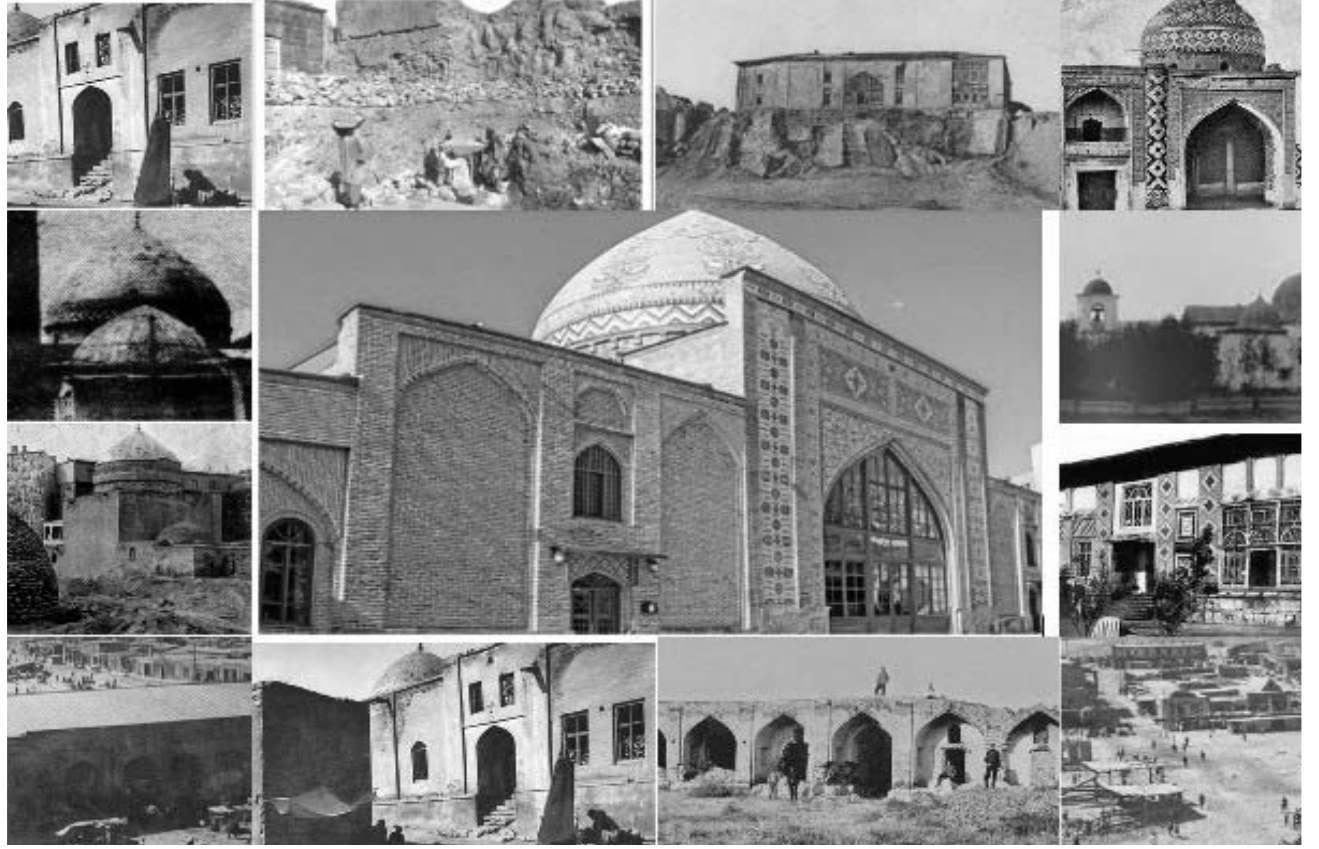
İşğaldan azad olunmuş qədim tarixi torpaqlarımızda Ermənistanın hərbi birləşmələri yaşayış yerlərini, insan məskənlərini, eləcə də milli mədəniyyət, dini abidələrimizi qəddarcasına dağıdıblar. Erməni terrorçuları tərəfindən 30 ilə yaxın işğalda qalan ərazilərimizdə 13 dünya əhəmiyyətli - 6 memarlıq və 7 arxeoloji, 292 ölkə, 330 yerli əhəmiyyətli memarlıq, arxeoloji, bağ, park, monumental və xatirə abidələri, sənət nümunələri qalmışdı. Həmçinin bu ərazilərdə 40 mindən artıq əşyanın toplandığı 22 muzey, yüzlərlə mədəni-maarif müəssisələri də düşmən tapdığı idi. Maddi-mədəniyyət abidələrinin zənginliyi ilə seçilən Qarabağ bölgəsinin Ermənistan tərəfindən işğal nəticəsində İslam mədəniyyətinə aid olan bütün abidələr dağıdılıb. Xarici İşlər Nazirliyinin hazırladığı "Azərbaycan Respublikasının Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində İslam dininə aid tarixi və mədəni irsin məhv edilməsi" və "Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı davam edən təcavüzü nəticəsində Azərbaycanın tarixi və mədəni irsinin dağıdılması və təhqir olunması" adlı hesabatlar hazırlanaraq UNESCO başda olmaqla, BMT, ATƏT, Avropa Şurası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, ISESCO-ya, digər beynəlxalq təşkilatlara təqdim edilib. İşğal altındakı torpaqlarımızda təqribən 403 tarixi dini abidə olub ki, onlardan 67-i məscid, 144-ü məbəd, 192-i ziyarətgahdır. Qarabağ və ətraf rayonların ərazilərində rəsmi fəaliyyət göstərmiş 67 müsəlman məscidinin 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yarasız hala salınıb. Yalnız beynəlxalq təşkilatların təzyiqləri nəticəsində Ağdam Cümə məscidini, Şuşa şəhərindəki Aşağı Gövhərağa, Yuxarı Gövhərağa və Saatlı məscidlərinin divarlarını salamat saxlamaq mümkün olub. Ermənilər daha bir əxlaqsızlıq nümayiş etdirərək, Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlamaqla öz iyrenc simalarını göstərirlər.

ŞƏHƏRİN TARİXİ MƏHƏLLƏSİ - TƏPƏBAŞI

Azərbaycanın mədəni irs nümunələrini erməni mülkiyyəti adı ilə tanıtmaya çalışaraq əqli mülkiyyətimizin terrorçusuna çevriliblər. Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərini xarabalığa çevirən ermənilər vəhşilik missiyalarını həyata keçiriblər. Ermənistan ərazisində məhv edilən Azərbaycan abidələri - Zəngəzurda İrevana qədər dağıdılmış tarixi abidələr erməni vandallığının bariz nümunəsidir. 1988-ci ildə Zəngəzurda, Göyçədə, Dərələyəzdə, İrevanda, Vedidə yaşayan azərbaycanlılar dedə-baba yurdlarından qovulmağa başladılar. Kütləvi terrora məruz qalan azərbaycanlılar məcburiyyət qarşısında qalıb öz dedə-baba yurdların tərk etdilər. Bu ərazilərdə onlara məxsus yüzlərlə tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri ermənilər tərəfindən dağıdılaraq məhv edildi.

Bu gün İrevan şəhərində olan Azərbaycan milli-mədəni, tarixi irsinin sonuncu qalığı Təpəbaşı məhəlləsinin taleyi də acınacaqlıdır. Ermənistan Azərbaycan xalqının irsinin dağıdılması və tarixi izlərin silinməsi məqsədi ilə təcavüzkar siyasət məqsədyönlü şəkildə davam etdirilir.

İrevan şəhərinin, o cümlədən Təpəbaşı hissəsinin tarixi, şəhərdə yüz il əvvəl başlanmış və hələ də davam edən Azərbaycan irsinin sistemli dağıdılması prosesi həyata keçirilir. Artıq Təpəbaşı məhəlləsinin son qalıqlarının da sökülərək, məhəllənin tamamilə məhv edilməsi təhlükəsi barədə məlumatlar əldə olunub. Təpəbaşı məhəlləsi qədim İrevanda azərbaycanlıların yaşadığına və onlara aid olduğuna dair əsaslı sübutdur. Qərbi Azərbaycandan soydaşlarımızın deportasiya edilməsindən sonra ərazilərdə olan bütün tarixi-mədəni, dini abidələrimiz məhv edilib, süni erməniləşdirmə siyasəti aparılıb. Qeyd edək ki, Təpəbaşı qədim İrevan şəhərinin tarixi məhəllələrindən biri olub, hazırkı İrevan şəhərinin də tarixi nüvəsini təşkil edir. Ermənilər tərəfindən aparılan, 100 ildən çox davam edən və sistemli xarakter daşıyan söküntü proseslərinə baxmayaraq, onun son qalıqları günümüzdə qədər gəlib çıxıb. Tarixi abidələrlə zəngin, görkəmli azərbaycanlıların yaşadığı bu məhəllənin müasir zamanda müqəddəratı ilə bağlı ciddi narahatlıq var. Əlbəttə ki, belə bir abidənin Təpəbaşının məhv edilməsinin qarşısını alınmasına dünya ictimaiyyətinin göz yumması yolverilmezdir.

İrevanda tarixi köklərimizi təsdiqləyən əsaslı sübutlar

İRƏVANIN ƏSL MÜSƏLMAN ŞƏHƏRİ KİMİ TƏSVİRİ

Qərbi Azərbaycan ölkəmizin qədim bölgələrdən biridir. Burada mövcud olan qəbiristanlıqlardakı nadir məzar daş nümunələri, tarixi türk qalaları, məscidlər və s. bu məkanın tarixinin göstəricisidir. Böyük bir irsin nümunələri bu yerlərdədir. 1918-ci ildə Cənubi Qafqazda ilk erməni dövləti yaranıqdan sonra İrevan şəhəri Ermənistanın paytaxtına çevrilmişdir. Müasir İrevan şəhərində ermənilərə məxsus yaş 200 ildən artıq bir dənə də olsun tarixi-memarlıq abidəsi mövcud deyil. Çünki İrevan şəhərində ermənilər XIX əsrin əvvəllərində Rusiyanın İrevan xanlığını işğalından sonra təcridən İran və Türkiyədən köçüb gətirilərkən məskunlaşdırılmışlar. İrevandakı tarixi-memarlıq abidələri Şərqi memarlığın üslubunda inşa edilmişdi. Səyyahlar və salnaməçilər öz əsərlərində İrevanı əsl müsəlman şəhəri kimi təsvir etmişlər. İrevan şəhəri karvan yollarının kəsişdiyi məkanda yerləşdiyi üçün burada çoxlu karvansaralar və ticarət meydanları salınımışdı. Daşdan hörülmuş, ortasında kvadratşəkilli meydançalı, su hovuzları olan karvansaralar İrevanın gözəl tikililərindən hesab olunurdu. Mənbələrdə göstərilir ki, XIX əsrin əvvəllərində İrevanda 8 karvansara mövcud olmuşdur. Culfa, Gürcü, Zərrabi xan (Sərrafxana), Tahir, Sulu, Susuz, Avşar, Hacı Əli karvansaralarında üst-üstə 851 köşk mövcud olmuşdur. İrevanda Şərqi memarlıq üslubunda 8 hamam - Şəhər, Zal xan, Şeyxülislam, Mehdi bəy, Hacı Bəyim, Təpəbaşı, Hacı Əli, Hacı Fətəli, Kərim bəy hamamları mövcud idi. XIX əsrin sonları, XX əsri əvvəllərində İrevan şəhərində adları azərbaycanca səslənən onlarla küçə mövcud idi. Qədim İrevanda bu küçələr məşhur idi: Şəriət, Karvansara, Qala, Sultan, Çölməkçi, Naxçıvan, Bazar, Daşlı, Paşa xan, Qərblər ocağı, Dəyirmanlı, Məscid, Fəhlə bazarı, Təpəbaşı, Qəbiristan, Naib, Mir Cəfər, Rüstəm xan, İmamrə, Korbulaq, Bəy, Kətan, Dükənli, Sallaxlar və s. Ermənistanın sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra məscidlər bir-birinin ardınca dağıdılmışdır. Göy məsciddə İrevan şəhərinin tarixi muzeyi yerləşdirilmiş, Zal xan məscidi rəssamların sərgi salonuna çevrilmişdi. Erməni vandalları İrevan qalasını və onun içərisində yerləşən bütün tarixi-memarlıq abidələrini təcridən yer üzündən sildilər. 1924-cü ildə İrevanın baş planı hazırlanaraq həyata keçirilməyə başlandıqdan sonra şəhərdə mövcud olan azərbaycanlılara məxsus tarixi-memarlıq baxımından əhəmiyyət kəsb edən bütün abidələrini bir-birinin ardınca yox etdilər ki, gələcəkdə İrevanı erməni şəhəri kimi təqdim edə bilsinlər.

XX əsrin 30-40-cı illərində İrevan şəhərinin mərkəzindəki azərbaycanlı məhəllələri mövcudluğunu qoruyub saxlayırdı. Tarixən İrevan şəhəri Şəhər, Dəmirbulaq və Təpəbaşı hissələrinə bölünmüş, şəhərin yaranmasından 20-ci əsrin əvvəllərinə qədər hər bir ərazidə azərbaycanlılar yaşamışdır. 19-20-ci əsrlərdə azərbaycanlılar şiddətli etnik təmizlə-

mə ilə üzləşmiş, SSRİ-in dağılması ilə isə onların indiki Ermənistan ərazisindəki mövcudluğunun son qalıntıları da məhv edilmişdir. Bura İrevan qalası, Xan sarayı kimi minlərlə tarix və mədəniyyət abidəsinin, çoxsaylı məscid və hamamların dağıdılması daxildir. Hətta İrevanda salamat qalmış iki məscid - Hacı İmamverdi məscidi və Göy məscidinin tarixi saxtalaşdırılıb və xarabalığa çevrilənə qədər baxımsız qalıb. Bütün bu cəhdlərə baxmayaraq, Ermənistan və Azərbaycan arxivlərində Təpəbaşının azərbaycanlı köklərini təsdiqləyən əsaslı sübutlar var.

2006-cı ildə təsdiq edilmiş İrevanın şəhər planına Azərbaycan mədəniyyətinə aid edilən, qəsdən fars mənşəli kimi təqdim edilən memarlıq nümunələri olan altı ərazi daxil edilib. 2006-cı ilə qədər bu ərazilər 29 hektar ərazini əhatə edirdi, lakin bu gün yalnız Təpəbaşı hissəsi (16 hektar) qalır. Cəmi 18 il ərzində 13 hektar tarixi əhəmiyyətə malik Azərbaycan memarlığı dağıdılıb, müasir infraquruculuq yer açılıb.

BEYNƏLXALQ QANUNLARA VƏ KONVENSIYALARA ZİDD ƏMƏLLƏR

İşğal olunmuş ərazilərdə əsrlərböyü qalmış dini-mədəni irslərdən sui-istifadə beynəlxalq qanunların və konvensiyaların, o cümlədən "Silahlı Münaqişələr zamanı Mədəni Mülkiyyətin Qorunmasına dair 1954-cü il Haaqa Konvensiyası"nın və 1954, 1999-cu il protokollarının açıq şəkildə pozulmasıdır. Erməni təcavüzkarları tərəfindən Azərbaycan Respublikasında İslama aid tarixi və mədəni irsin tamamilə məhv edilməsi barbarlığın, vandallığın nümunəsidir.

Ermənilərin bu əməli "Arxeoloji irsin qorunması haqqında" 1992-ci il tarixli Avropa Konvensiyası və "Silahlı münaqişələr zamanı mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında" Avropa Konvensiyasına tam ziddir. Onların etdikləri "Mədəni sərvətlərin qeyri-qanuni dövriyyəsi haqqında" Paris Konvensiyası, UNESCO-nun "Ümumdünya mədəni və təbii irsin qorunması haqqında" 1972-ci il Konvensiyası ilə də ziddiyyət təşkil edir. Tarixi ədaləti bərpa edən Azərbaycan 30 ilə yaxın işğalda qalan ərazilərin erməni təcavüzkarlarından azad edildikdən sonra abadlıq-quruculuq işlərinə başlayıb. Cənab Prezident çıxışlarını birində "Gün gələcək biz Şuşa şəhərində erməni vandalları tərəfindən dağıdılmış məscidlərimizi bərpa edəcəyik", - deyə bildirmişdir. Azərbaycan işğaldan azad olunan bütün ərazilərimizdə olan tarixi, dini abidələrimizi məscidləri tikərək, yenidən bərpa edir. Artıq bir neçə abidələrin təmir və bərpası işləri davam etdirilir.

Təbii ki, Azərbaycanın əsrlərə söykənən tarixi faktları kifayət qədərdir ki, hər bir ərazimizin coğrafi-tarixi mənbələrini əsaslandırmağa dəlillərimiz var. Ermənistan tarixi həqiqətləri qəbul etməlidir, əks təqdirdə "DƏMİR YUMRUQ" onlara həqiqət yolunu bir daha göstərəcəkdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Dəb, moda insan həyatına girdəndən bəri insanlar ondan faydadan çox zərər görür. Maddi problemlər yaratması bir tərəfə, dəbin sonsuzluq, varikoz kimi xəstəliklərinin yüksəlmə statistikasına ciddi təsiri var. Həkimlər xəbərdarlıq edir ki, həddindən artıq dar, neylon, sintetik, kimyəvi geyimlər həm kişilərdə, həm də qadınlarda qarşısı alınmaz, müalicəsi olmayan sağlamlıq problemlər yaradır.

2021-ci il üzrə Azərbaycanda 18-29 yaş daxil olmaqla sonsuzluqdan əziyyət çəkənlərin 102 nəfəri kişi, 759 nəfəri qadın olub. 30 yaşdan yuxarı isə 341 kişi, 1313 qadın sonsuzluqdan əziyyət çəkən kimi qeydiyyatda alınblar. 2020-ci il üzrə isə Azərbaycanda sonsuzluqla bağlı aparılan statistikaya əsasən, 18-29 yaş daxil olmaqla 117 kişi, 798 qadın, 30 yaşdan yuxarı şəxslər arasında isə 680 kişi, 1290 qadın sonsuzluqdan əziyyət çəkir.

Qeyd edək ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) bəyanatında bildirilir ki, dünyada təxminən hər altı nəfərdən biri sonsuzluqdan əziyyət çəkir. Bu, dünyanın bütün ölkələrində bütün sosial qruplara təsir göstərir. Təşkilatın baş direktoru bildirib ki, zəngin ölkələrdə böyüklərin 17,8%-nə, orta və aşağı gəlirli ölkələrdə isə 16,5%-nə bu diaqnoz qo-

Dəb qadınları sonsuz, kişiləri xədim edir

Cins başına bəla oldu

Həkimlər dar şalvarların eyni zamanda əzələlərə və sinir sistemine də zərər vurduğu qənaətinə gəlmişdir. Belə ki, Avstraliyada dar şalvar geyinən 35 yaşlı qadının başına gələn bu istiqamətdə araşdırılma aparılmasına təkən verərək çox ciddi bir problemin aşkar edilməsinə səbəb olub. Evini dəyişərək satlarla dar şalvarda əyilib əşyaları qutulara yığan qadının ayaqları, daha çox baldırları inanılmaz dərəcədə şişib. Günün sonunda ayaqlarını hiss etməyən qadını təcili həkimə aparıblar, müayinələrdən sonra məlum olub ki, qadın dar şalvarda çömələrk iş gördüyü üçün ayaqlara həddindən artıq basqı olub və nəticədə "kompartment sindromu" adlanan xəstəlik yaranıb.

Qeyd edək ki, "kompartment" adı verilən bu xəstəlik əzələlərdə şişmə və qanamaya

yula bilər.

Sonsuz kişilərin sayı artır

Kişilərin dar şalvar geyməsi isə kişi yumurtalıqlarının (xayaların) bədəne daha yaxın yerdə dayanmasına səbəb olur. Yumurtaların bədəndən daha az temperaturda olması lazımdır, amma dar geyim onları bədəne sıxdığı üçün bədənin temperaturu ilə uyğunlaşır. Bu vəziyyətin də sperma hüceyrələrinin hərəkətliyyətinə və sayına mənfi təsir göstərdiyi sübut edilib. Sonsuzluğun başlıca səbəblərindən biri məhz budur.

Mütəxəssislər kişilərə dar şalvar geyməmələrini bir də ona görə tövsiyyə edir ki, dar şalvar və dar alt paltarları geymək sperma yollarının tıxanmasına yol açır. Və qeyd etdiyimiz kimi, bunun da sonu məhz sonsuzluqla nəticələnir. Dar geyim geyinən kişilərin sonsuzluğunun eyni zamanda bir səbəbi də o geyimlə saatlarla oturaraq işləməsidir. Uzun yol sürücüləri, kompyuter arxasında uzunmüddətli işi olanlar da bu qəbildən olanlardır. Dar geyimlər hüceyrələri korlaşdırır, zəiflədir. Bu cür geyimlərin qan dövranına maneə törətdiyi və bunun da toxumaların və hüceyrələrin korlaşmasına səbəb olduğu bildirilir.

Qadın sonsuzluğu pik həddədir

Qadınlarda uzun müddət dar şalvar gey-

məsi damarların sıxılaraq qeyri-normal vəziyyətə gəlməsinə səbəb olur. Rəhmdə iltihablanma, göbək, ayaqların büküm yerlərində bədən yaralarına, ayaqlarda varikoz genişlənməyə də səbəb olur. Bu cür geyimlər müəmmadi geyinilərsə rəhm və yumurtalıq xərcənginin peyda olmasına rəvac verir. Daha çox dəbdə olan dar cins şalvarlar əsasən bel və mədənin aşağı bölgəsini həddindən artıq sıxdığına görə mədə yırtılmasına, mədə xorası- na-qastrite səbəb ola bilər.

məqsədi ilə paltarlar diqqətli seçilmir. Gənc qızların istifadə etdiyi dar paltarların parçaları bədəne yapışdığı üçün soyuq hava birbaşa bədəne təsir edir. Halbuki gen-bol bir şalvar arada hava boşluğu yaradır və çöldəki soyuq hava birbaşa bədəne təsir etmir. Tez-tez sidiyə gedən, qarın boşluğunda sancılar olan və cinsi orqanından maye gələn qadınlar bu xəstəlikləri məhz dar geyimin sayəsində qazanırlar.

Əsasən yaz-payız aylarında geyilən neylon və sintetik parçalardan hazırlanmış geyimlərin də sağlamlıq baxımından təhlükəli olduğu bildirilir. Tül corablar, günlük həyatımızda istifadə etdiyimiz kapron corablar da bu qəbildən olanlardır. Əsasən də revmatizm-yel xəstəliyindən şikayəti olanlar bu cür geyimlərlə öz xəstəliklərini daha da qüvvətləndirirlər. Eyni zamanda dar geyimlərin digər bir zərəri də qan dövranına maneə törətməsidir. Bu geyimə görə bədənin bəzi bölgələrinə gec çatan qan insanın üşüməsinə səbəb olur.

Qadınlarda ayaq hissədən daha çox üşüməsi və soyuqlanması bir çox xəstəliyə səbəb olur. Mütəxəssislər bildirir ki, xüsusilə gənc qızlar buna diqqət etməlidirlər. Amma gözəl olmaq, incə və zərif görünmək məqsədi ilə paltarlar diqqətli seçilmir. Gənc qızların istifadə etdiyi dar paltarların parçaları bədəne yapışdığı üçün soyuq hava birbaşa bədəne təsir edir. Halbuki gen-bol bir şalvar arada hava boşluğu yaradır və çöldəki soyuq hava birbaşa bədəne təsir etmir. Tez-tez sidiyə gedən, qarın boşluğunda sancılar olan və cinsi orqanından maye gələn qadınlar bu xəstəlikləri məhz dar geyimin sayəsində qazanırlar.

Həkimlər xüsusilə də dar şalvarları geydikdə ayaqlarını üst-üstə aşırıb oturmağı ciddi narahatlıqlar yaradacağını da istisna etmirlər. Oturma əsnasında bədən daha çox sıxılır, bu zaman bədəndə dar geyim olduqda isə ayaqlarda uyuşma, sanki iynə batırılmış kimi kiçik sancılar olur. Əgər ağrı və sancılar çoxdursa həkimə müraciət etmək lazımdır. Dolabınızda dəb adı altında gizlənən xəstəlik yarıdıcılarını isə istifadə etməyin.

Lala Mehralı

Bir vaxtlar bu zərif çiyinlər misdən, gildən hazırlanmış səhəngləri neçə də zərif şəkildə daşıyırdı. Kənardan bu zərif qızların ağır səhəngləri necə daşması da adama qəribə gəlirdi. "Görəsən buna necə gücləri çatır, bu qab onların çiyinlərin əzmir?" kimi fikirlər də xəyalımıza gəlirdi. Elə bununla bağlı nənələrə, bibilərə suallar da verirdik. Onlar isə səhəng haqqında o qədər gözəl məlumat verirdilər ki... Səhəng barədə aldığım məlumatlardan yaddaşımın bir küncündə qalanları indi də xatırlayıram.

Çox təəssüf ki, bizim gəncliyimizdək səhənglər qızların çiyindən xeyli vaxt idi ki, enmişdi. Səhəng də, incəbelli qızların axşamüstü bir yere toplaşdıq başına getmələri də bizim üçün bir uşaqlıq xatirəsidir...

Nənəmə sual verirdim ki, ay nənə nə üçün qızlar suyu vedrədə, çaydanda daşımır? Bu səhəngi necə qaldırıb çiyinlərinə qoyurlar? Nənəm də cavabında deyirdi ki, ay bala, səhəng vedrədən yüngüldür. Vedrədə su daşımaq adamın qamətini əyər, lakin səhəng əyməz. Çünki onun ağırlığı çiyin ortasına düşür və orada sanki iki hissəyə bölünür. Çiyin arxasına və önünə. Ona görə də nə ağırlıq hiss olunur, nə də qamətə zərəri olur.

Nənədən su istəyəndə də səhəngdən verərdi. O vaxtlar kəndlərimizdə bütün evlərdə soyuducu yox idi. Suyu səhəngdə saxlayırdılar. Buz kimi qalırdı. Adam içəndə dişləri qamaşırdı. Nənəm deyirdi ki, səhəng suyu sərin saxlayır. Çünki səhəngin hazırladığı material misdən və gildən olur ki, onların hər ikisi suyu sərin saxlamaq qabiliyyətinə malikdir. Həm də səhəngdə günlərlə su qala bilərdi, lakin o əsla köhnəlməzdi.

Yayda kəndə gedərdik. Nənəgildə, bibigildə yay uzununu mənalı günlər keçirərdik.

SƏHƏNG: biz nəslin xatirələr toplusu

mirlər, almağa məcburdurlar, qiymətini qaldırırlar. Yazıq tələbə də bu sulardan alır, içir. Lakin su da su olardı kaş...

Elə bu arada kəndlərimizin buz bulaqlı suları xəyalımda canlanır. Tərtəmiz, göz yaş kimi şəffaf, saf suları. İlin dörd fəslidürmadan axıb gedən, səndən onu içmək, daşımaq qarşılığında heç nə istəməyən bulaqları xatırlayıram. Ulu Yaradanın insanlara bəxş etdiyi bu bulaqların su kimi dəyərli nemətini indi alverə çevirənləri görəndə "bəs o bulaqların haqqını kim ödəyəcək?,"- deyə düşünürəm.

Fikirləşəndə ki,

o bulaqlar təmizliyi, tərəvəti, saflığı haradan almış görsən, əli səhəngli, incəbelli qızlar gəlir xəyala. Bulaqlar, sözsüz, paklığı, təmizliyi, gözəlliyi o qızlardan alırdılar. Bulaqlar sanki bir gənc oğlan, qızlar isə onların sevgilisi idi. Bulaqlar bu qızların hər axşamüstü yolunu gözləyirdi. Onların gəlişi ilə çağlayırdı, axırdı, tükənmək bilmirdi. Onların paklığı ilə paklaşırdı...

Oğlanlar isə bilirdilər ki, axşamüstü qızların bulaq başına getmək vaxtıdır. Ona görə də özlərinə qız bəyənək üçün onların toplaşdığı yere yaxın və ya bulaq yollarında gözləyirdilər. Elə ki, qızlar gəlib oradan keçir, onlar də bəyənir, qızlara söz göndərir, "hə" cavabı alanda elçilərini yollayırdılar. Bu incəbelli, çiyini səhəngli qızlar isə eşidirdik ki, bir evin gəlini oldu. 4-5 il sonra bu gəlin bulaq başına öz qızı-əlində kiçik səhəngi olan balası ilə gələrdi. Ona bulağın yolunu öyrədərdi. Su daşımağın qaydasını, səhəngin necə aparılmasını, doldurulmasını, ağızının tıxacla qapanmasını, çiyinə qaldırılmasını öyrədərdi. İllər ötər, bir də baxardın ki, o kiçik qız bulaq yollarındaca gənc qıza çevrilib, sevib-sevilir...

Elə səhənglə bağlı xatirələrim də o mənalı günlər toplusundandır.

Bir neçə gün əvvəl işə gələrkən bir qadının marketdən çıxıb əlində su dolu 10 litrlik plastik qabı çiyinə qaldırması ilə həmin səhəngli günlərə qayıtdım. Bakının isti küçələrindən bir anlığa kəndlərimizin axşamüstü gözəl görüntüsünə, bu görüntülər fonunda isə gənc, incəbelli qızların çiyinlərində səhəng, ahəstə gülüşlə bulaqdan qayıtması mənzərəsinə qayıtdım...

Qarşımda ağır addımlarla irəliləyən qadının çiyindəki plastik qab, içindəki su

haqqında nə söyləmək olar bəs?.. Bu fikirlərlə qadına baxır və düşünürdüm ki, çox təəssüf. Təəssüf ki, nə o qab səhəng ola bilər, nə də içindəki su kəndlərimizin əlini bir dəqiqənin tamamınadək saxlaya bilməyəcəyin buz kimi bulaqlarının suyu ola bilər.

Bəzən eşidirik ki, bu plastik qablarda satılan sularla bizi yamanca aldadırlar. O suları elə burada-Bakıda krantlardan doldurub üzərinə hansısa rayonun, kəndin məşhur bulaqlarının adını yazıb bizlərə sırıyırlar.

Suyu alırsan, ağızını açırsan və qəribə bir qoxu ilə rastlaşırsan çox vaxt. Hələ həmin su o plastik qabda bir neçə gün qalarsa,

gör onu istifadə etmək olar? İçərisində qəribə bulanıqlıq gözə çarpır. Qoxusu da ki, Allah uzaq etsin.

Qiymətinə gəlincə isə, su elə bir qiymətə satılır ki, o, susuzluğu əsla keçirmir. Çünki qiyməti od tutub yanır, bu yanğı da onu alanı yandırır. 0,5 su 70 qəpikdir, hələ bu yaxınlarda 1 manata da almışdıq. Gətirib baxdıq ki, vaxtı da keçib, qaytarıb verdik özlərinə, sözüümüzü də dedik.

İndi şəhərimizdə əməlli-başlı su alverçiləri yaranıb. Hələ universitet bufetlərində suyun qiymətini bilirsiniz. Fürsətçilər tələbələrə soyurlar su ilə. Bilirlər ki, oradan çıxma bil-

Ardı Səh. 11

Əvvəli Səh. 10

Beləliklə, səhəng həm də əsrlərin sevgisinin şahidi bir əşyadır. Onun içərisində daşınan su neçə-neçə gənclərin qovuşmasına, sevgilərinin bir ailədə birləşməsinə şahidlik edib. Bəhs etdiyimiz bulaqlar neçə-neçə gənc qız-oğlanın görüş yeri olub. Onlar bulaq başında bir-birinə vəd verib, su haqqı ilə and içib, su kimi pak hisslərlə bir-birinə yanaşıblar. Bir-birinin yolunu su yolu kimi gözləyiblər. Şairə Sədaqət Dilqəmçinin misralara naxışladığı kimi:

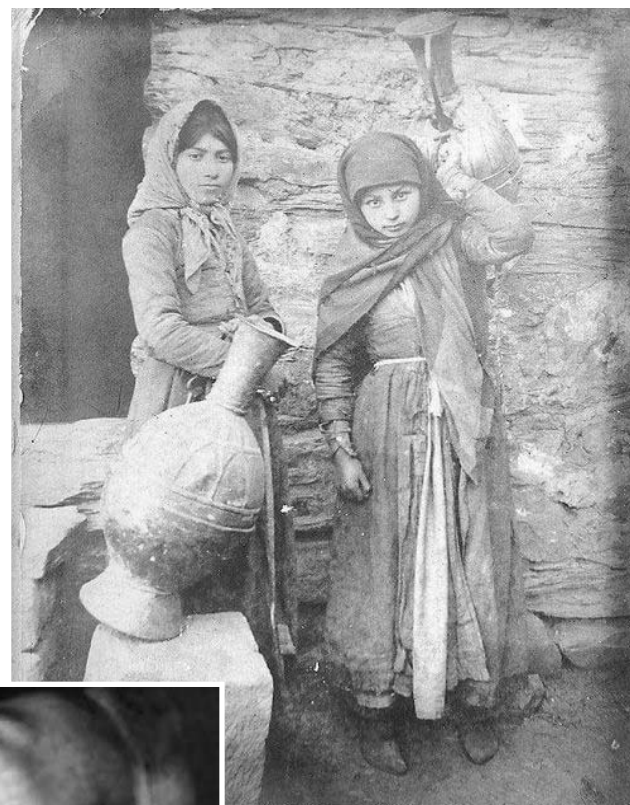
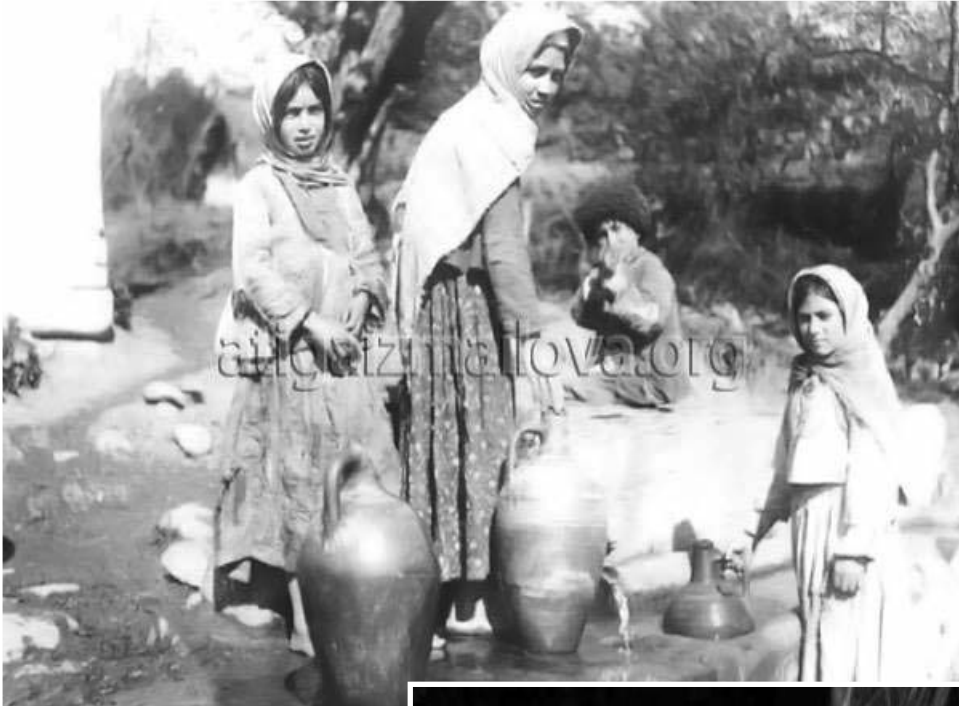
Dayan sözüm var,
Səndə gözüm var,
Demə dözüüm var,
Ay səhəngli qız.

günlərə getirib çıxarmışıq.

O səhənglər sonralar atıldı evlərdəki zirzəmi küncünə. O səhənglər ta nə əllərə alındı, nə çiyinlərə qaldırıldı. Nə içi illərlə su gördü, nə dabanı bulaq başına deydi. Müasirləşdik. Müasirləşdikcə də səhəngləri unutduq. Bulaqların məcrasını dəyişib yerini başqa bir məkana çevirdik. Sanki kəndlərimiz də donunu dəyişdi. Yollar asfaltlandı, qoyun-quzu səsi azaldı, təndirlərin qapısı bağlandı. Hər kəs müasirliyə qovuşdu. Çörəyi də çörək çəxlərində bişirməyə başladılar. Suyu da çəkib gətirib evlərinə qoydular. Rahatlıq arxasınca gedə-gedə bir də baxdı ki, sağlamlığımız da əlimizdən gedib. Çünki evlərə qapandıq. Bir addım atıb nə bulağa endik, nə də iki çörəyi təndirə vurduq. Evin içində, divanın üstündə əlimizdə pult, başladıq televiziya kanallarında seriallar axtarmağa. Daha sonra da həyatımıza internet daxil oldu, başladıq sosial şəbəkələrdə gəzməyə. Bulaqlardan fərqli olaraq sosial şəbəkələr bizi buraxmadı. Bulaq başındakı axşam

SƏHƏNG: biz nəslin xatirələr toplusu

endirib əlinə aldı.

Baxdıqca düşündüm ki, bu çiyinlərə ağırlıq edən o plastik qab deyil bəlkə də. İtirdiyimiz illərdir. İtirdiyimiz adət-ənənələrdir. O günləri geridə qoyan bu günlərdir. Bu günlər ki, o səhənglərdəki suyu heç vaxt bu plastik qabın içərisindəki su əvəz edə bilməyəcək. O çoxu qurudulan, yeri də qalmayan bulaqlar yalnız xatirə olaraq qalacaq. Nə yenidən o axşam çağları olacaq, nə o incəbelli qızlar, nə əllərində səhəng, nə də onların yolunu gözləyən oğlanlar...

Elə bütün bunların üzərindən xətt çəkdiyimiz üçün də yeni bir aləmə düşmüşük. Plastik qabın içərisindəki su kimi həyatımızı özümüz öz əlimizlə bulandırmışıq. İndi o su kimi, bulaq başlarındakı sevdə də qalmayıb. Əhd-peyman ozamanki kimi deyil. Dəyişir, tez-tez dəyişir: qızların geyimi kimi, oğlanların geyimi kimi... Qızların gülüşü kimi, oğlanların danışığı kimi... Qızların saçı kimi, oğlanların qısa şalvarları kimi... Qızların ucadan qəhqəsi kimi, oğlanların şit zarafatı kimi...

Axşamüstü, bulaq başı, incəbelli, səhəngli qız... Nə yaxşı, bu mənzərəni seyr edə bilməmişik ki, bu gün yazıb görməyənlərə çatdıra bilirik. Bəlkə də kimlər üçünə maraqlı deyil, lakin biz nəslin ən gözəl xatirələr toplusudur. Hələ bugünkü axşam çağları, "bulaq" başları, belləri əməliyyatla incəldilən, küçədə plastik qablardakı suyu ağzına dayayıb içən gənc qız-oğlanların fonunda o qədər heyifsilənəcək xatirələrdir ki, bunlar...

Mətanət Məmmədova

Bahar-barım ol,
Ol, dildarım ol,
Getmə, yarım ol,
Ay səhəngli qız.
Gülüm gül yanaq,
Gəl nişanlanaq,
Qol qanadlanaq,
Ay səhəngli qız.
Sazım naz öyü,
Bilsin qız öyü,
Al bu üzüyü,
Ay səhəngli qız.
Sonra elçilər,
Qapınıza gələr,
Toymuzu dilər,
Ay səhəngli qız.

Bəli, bu pak sevdə, ülvi hisslərlə minlərlə toy olub. Xalqımız əsrlərdən bəri gözəl ailələrin təməlini qoyub. Bulaq başları, səhənglər öz təmizliyini, saflığını həmin ailələrə verib. Nəticədə ailə dəyərlərimiz formalaşmış və o dəyərləri biz uzun illər qoruyub saxlaya-saxlaya bu

çağları sosial şəbəkələrdə sübh çağını gətirdi. Qaldıq sosial şəbəkələrdə. İlişdik sanki, qopa bilmədik.

dər, özü isə səhəngdən yüngül olsa da, qadının çiyinə ağırlıq verirdi. Qadın onu yere

“Ermənistanın hazırda siyasətini bir cümlə ilə belə ifadə etmək olar: Ermənistan sülh sazişinin imzalanması prosesini mümkün qədər gecikdirmək, əldə etdiyi vaxt ərzində hərbi-iqtisadi cəhətdən özünü gücləndirməklə gələcək qisas müharibəsinə hazırlaşmaq istəyir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Aydın Quliyev deyib. O bildirib ki, bu gün Ermənistan dövlətinin həm daxili, həm də xarici siyasətində revanşist qüvvələrin hələ də ciddi təsirə malik olmasını və fəal şəkildə iştirak etdiklərini heç bir halda kənara qoymaq, səhv nəzər etmək olmaz: “Çünki Ermənistanın həm hakimiyyətində, həm müxalifətində, həm də cəmiyyətində revanşist qüvvələr bu dəqiqə də öz təsirlərini saxlamağa çalışırlar. Bu gün də Ermənistanın siyasətinə müəyyən qədər təsir göstərirlər. Revanşist qüvvələrin belə fəal olmasının aydın məsələdir ki, məqsədi var. Revanşist qüvvələri Ermənistanında saxlayıb himayə etmək, onları gücləndirmək və məhv olub sıradan çıxmasına imkan verməməyin arxasında Ermənistan dövlətinin, dünya erməni lobbisinin planları var. Dünya erməni lobbisi və Ermənistan siyasi elitası revanşist qüvvələrin qalib yaşamasında və güclənməsində maraqlıdır. Bu planların arxasında dayanan məqsəd odur ki, revanşist qüvvələri güclən-

“Revanşist qüvvələr Ermənistan siyasətində həmişə olacaq”

dirib yaşatmaqla birinci növbədə Azərbaycana təzyiq məqsədi güdür. Çünki indiki şəraitdə Azərbaycanın qəti şəkildə arzulamadığı və çox ciddi şəkildə mübarizə apardığı perspektivlərdən biri Ermənistanında revanşistlərin yenidən hakimiyyətə qayıtmaq perspektividir. Azərbaycan bunun qarşısını al-

maq üçün ciddi cəhdlər göstərir. Bu şəraitdə Ermənistanın revanşist qüvvələrinin ruhlandırılması və gücləndirilməsi sülh danışıqları prosesində Azərbaycana birinci növbədə təzyiq göstərmək məqsədi daşıyır. Bununla Azərbaycana mesaj verilir ki, əgər Azərbaycan indiki Ermənistan hakimiyyətinin şərtlərinə loyalla yanaşmasa, o zaman növbəti mərhələdə Ermənistanında belə dağıdıcı və təcavüzkar baxışlara, siyasətə malik revanşist qüvvələr hakimiyyətə gələ bilər. Azərbaycana revanşist qüvvələri gücləndirməklə təzyiq göstərmək istəyirlər”.

“İkinci məqsəd revanşist qüvvələrin, ümumiyyətlə, sıradan çıxmasının qarşısını almaq və müəyyən müddətdən sonra nə vaxtsa Ermənistan dövləti gücləndiriləndən, hərbi, iqtisadi, siyasi cəhətdən tam hazır olandan sonra açıq-aşkar Azərbaycana qarşı revanşist

müharibəyə başlamaqdır. Beləliklə, bu iki məqsəd bu gün Ermənistanında revanşist qüvvələrə verilən dəstəyin pərdə arxasında dayanan iki başlıca məqsəddir. Revanşist qüvvələrin Ermənistan siyasətindən çıxıb gedəcəyini düşünmək, onların yox olacağını düşünmək sadələşdirici və təsəvvüfçü olardı. Revanşist qüvvələr Ermənistan siyasətində həmişə olacaq. Çünki revanşist qüvvələrin Ermənistan siyasətində qalmasını, Ermənistan hakimiyyəti də, cəmiyyəti də istəyir. Dünya erməni lobbisi və erməni mafiyası da istəyir. Ona görə ki, bunların hamısını birləşdirən vahid erməniçilik ideologiyası var. Bu ideologiyanın da aparıcı tezislərindən biri Türk dünyasından və şəxsən də Azərbaycandan qisas almaqdır. Buna görə də Azərbaycan Ermənistanında revanşist siyasətə, qüvvələrə verilən bu dəstəyin əsasında dayanan əsl məqsədləri heç vaxt unutmamalı və siyasəti buna uyğun qurmamalıdır, necə ki, qururuq” - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

“Cəmiyyətin hərtərəfli inkişafında həlledici faktora çevrilən təhsil XXI əsrin mühüm reallıqlarını özündə təəcəssüm etdirir. Əsasını Ümummilli Lider Heydər Əliyevin qoyduğu təhsil islahatları bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Yeni tədris ilinə hazırlıq çox mühüm məsələdir və hər il təhsil sahəsində dəyişikliklər və yeniliklər tətbiq olunur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil üzrə ekspert Kamran Əsədov deyib. O bildirib ki, 2024-cü ildə Azərbaycan təhsilindən gözlənilənləri və təhsil sistemindəki əsas dəyişiklikləri aşağıdakı kimi ümumiləşdirə bilərik:

1. Təhsil Keyfiyyətinin Artırılması: Təhsilin keyfiyyətini artırmaq məqsədilə müxtəlif yeniliklər və islahatlar həyata keçirilməsi gözlənilir. Müasir tədris metodlarının tətbiqi, müəllimlərin peşəkar inkişafı və tədris materiallarının yenilənməsi bu sahədə əsas prioritetlərdən biridir.

2. Rəqəmsal Təhsil: Rəqəmsal texnologiyaların təhsildə daha geniş tətbiqi nəzərdə tutulur. Onlayn resurslar, e-təhsil platformaları və interaktiv dərslər proqramları bu il də ön planda olacaq.

3. Şagirdlərin Sosial və Emosional İnkişafı: Şagirdlərin yalnız akademik biliklərlə deyil, həm də sosial və emosional bacarıqlarla təmin edilməsi məqsədilə xüsusi proqramların tətbiqi gözlənilir.

Ötən tədris ilində də Dövlət Strategiyasında təhsil sisteminin inkişafını şərtləndirən 5 mühüm istiqamət üzrə bir sıra mühüm hədəflərə çatmaq yönündə ciddi addımlar atılıb. Təhsilin əhatəliliyi, bərabər imkanlar, şəffaflıq, səmərəlilik 2023-2024-cü tədris ilinin əsas keyfiyyət göstəriciləridir.

Dəyişikliklər və yeniliklər:

1. Müəllimlərin Təkmilləşdirilməsi: Müəllimlərin mütəmadi olaraq peşəkar inkişafı üçün yeni təlimlər, seminarlar və sertifikatlaşdırma proqramları həyata keçiriləcək.

2. Tədris Planlarının Yenilənməsi: Dərslilər və tədris planlarının müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, müasir elmi və texnoloji inkişafın təhsilə inteqrasiyası əsas hədəflərdəndir.

3. Təhsil İnfrastrukturunun Təkmilləşdirilməsi: Məktəb binalarının təmiri, yeni məktəb binalarının inşası və təhsil infrastrukturunu ilə bağlı digər yeniliklər planlaşdırılır.

Yeni tədris ilinə HAZIRIQQMI?

TƏHSİL EKSPERTİ ÇATIŞMAZLIQLARI AÇIQLADI

Problemlər:

1. Müəllim Kadrlarının Yetərsizliyi: Bəzi bölgələrdə mütəxəssis müəllimlərin çatışmazlığı davam edir, bu isə təhsilin keyfiyyətinə mənfi təsir edə bilər.

2. Maliyyə Problemləri: Təhsil sahəsində maliyyə çatışmazlığı bəzi bölgələrdə məktəb infrastrukturunu və dərslər materiallarının keyfiyyətinə təsir edir.

3. Tədris Metodlarının müasir tələblərə cavab verməməsi: Bəzi məktəblərdə hələ də köhnə tədris metodları istifadə olunur, bu isə şagirdlərin müasir bilik və bacarıqları əldə etməsinə mane ola bilər.

Bu məsələlərin həllinə yönəlmiş addımların atılması və təhsil sahəsində davamlı islahatların aparılması təhsilin inkişafını təmin edəcək və şagirdlərin daha yaxşı şəraitdə təhsil almalarını təmin edəcək.

2024-cü ildə Azərbaycan təhsilindən gözlənilir:

1. Təhsil Keyfiyyətinin Artırılması o müəllimlərin təkmilləşdirilməsi: 2024-cü ildə müəllimlərin ixtisasartırma proqramlarına daha çox sərmayə qoyulması nəzərdə tutulur. 2023-cü ildən başlayaraq, hər il müəllimlər üçün əlavə 20% ixtisasartırma təlimləri təşkil

olunub.

Dərslilərin yenilənməsi: Tədris proqramlarının müasir tələblərə uyğunlaşdırılması məqsədilə dərslilərin və tədris materiallarının yenilənməsi üzərində işlər davam edir. 2023-cü ildən etibarən, hər il tədris materialları üzrə yenilənmiş dərslilərin sayı 10% artıb.

2. Rəqəmsal Təhsil: Onlayn Resursların İstifadəsi: Rəqəmsal təhsilin genişləndirilməsi məqsədilə 2024-cü ildə ölkə üzrə hər il 15% artım nəzərdə tutulur. 2023-cü ildə təhsil sahəsində rəqəmsal resursların istifadəsi 25% artmışdır.

E-Təhsil Platformaları: Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2024-cü ildə yeni e-təhsil platformalarının istifadəyə verilməsi planlaşdırılır. 2023-cü ildən etibarən, e-təhsil platformalarının sayı 30% artmışdır.

3. Şagirdlərin Sosial və Emosional İnkişafı Sosial Dəstək Proqramları: 2024-cü ildən etibarən şagirdlərin sosial və emosional inkişafını dəstəkləyən proqramların sayı 20% artacaq. 2023-cü ildən etibarən, belə proqramların sayı 15% artmışdır.

Təhsil sistemindəki dəyişikliklər və yeniliklər

1. Müəllimlərin Təkmilləşdirilməsi * İxtisasartırma Təlimləri: 2024-cü ildə müəllimlərin ixtisasartırma proqramlarına sərmayə

mayə qoyuluşunun artırılması gözlənilir. 2023-cü ildən müəllimlərin 50%-dən çoxu ixtisasartırma proqramlarına cəlb edilib.

2. Tədris Planlarının Yenilənməsi

* Müasir Tədris Yanaşmaları: Tədris planlarının müasir tələblərə uyğunlaşdırılması üçün hər il tədris planları üzərində işlərin 10% artacağı gözlənilir. 2023-cü ildən bəri, müasir tədris metodlarına keçid 20% artmışdır.

* Yeni Dərslilərin Buraxılması: 2024-cü ildə yeni dərslilərin buraxılmasının 15% artacağı gözlənilir. 2023-cü ildən bəri, yeni dərslilərin sayı 10% artmışdır.

3. Təhsil İnfrastrukturunun Təkmilləşdirilməsi

* Məktəb İnfrastrukturunun Təmir və İnşası: 2024-cü ildə təhsil infrastrukturuna ayrılan vəsaitlərin 20% artırılması planlaşdırılır. 2023-cü ildən etibarən, məktəb binalarının təmiri və yeni məktəb binalarının inşası 25% artmışdır.

* Təchizat və Avadanlıqlar: Təhsil müəssisələrinin təchizat və avadanlıqlarının təkmilləşdirilməsi üzrə sərmayenin 15% artacağı gözlənilir.

Hələ də həllini tapmayan problemlər

1. Müəllim Kadrlarının Yetərsizliyi

* Kadr Çatışmazlığı: Bəzi bölgələrdə müəllimlərin çatışmazlığı 20% səviyyəsində qalır. 2023-cü ildə, xüsusən ucqar bölgələrdə ixtisaslı müəllimlərin çatışmazlığı 15% artmışdır.

2. Maliyyə Problemləri Bütçə Ayrılması: Təhsil sektoru üçün ayrılan bütçənin artımı illik 10% ətrafında qalır. 2023-cü ildən bəri, təhsil sahəsindəki maliyyə çatışmazlığı 5% artmışdır.

3. Tədris Metodlarının Köhnəməsi, Tədris Metodlarının Təkmilləşdirilməsi: Köhnə tədris metodlarının müasir yanaşmalarla əvəzlənməsi prosesinin sürəti illik 8% artmışdır. Lakin, bəzi məktəblərdə köhnə metodların istifadəsi hələ də 30% səviyyəsindədir.

Bu statistik göstəricilər və faktlar, 2024-cü il üçün Azərbaycan təhsil sistemindəki əsas tendensiyaları və problemləri əks etdirir. Təhsil sahəsindəki islahatlar və yeniliklərin effektiv tətbiqi, müasir təhsil tələblərinə uyğunlaşmanı təmin edəcəkdir”.

Səbina Hüseynli

Son bir neçə ilin tibbi xəbərləri, bu sahədə olan yeniliklər, uğurlu əməliyyatlar, peşəkar müayinə və müalicə barədə yazılanlar və danışılanlar bu sözlərlə müşayiət olunur- uzman və dr. İşində uğuru olan, olmayan, peşəkar olan, olmayan bir çox həkimlər qonşu Türkiyədə bəzən bir neçə aylıq, əksər hallarda isə 2 həftəlik seminar-kurslar keçdikdən sonra ölkəmizə qayıdanda adının qarşısına "uzman" sözünü də artırır. Dr.doktorlar lap şanslıdır, tibbi təhsilə ehtiyac qalmır, əlinə iynə ala bilirsə olur dr.kosmetoloq, qaz vurub, qazan doldururlar. Virtual platforma bu cür əldəqayıma doktorlarla dolub. Cəsarətləri insanı heyratə salır, tərkibini bilmədikləri gəlləri, dərmanları insanların bədəninə tətbiq etmək normal davranış deyil.

Uzman sözü Azərbaycan dilindəki mütəxəssis sözünün türkçəsidir. Tibb fakültəsini bitirən hər kəs həkimdir, lakin konkret sahə seçəcəksə bu sahənin bilicisi, ixtisaslaşmış həkimi, müasir dillə desək uzmanı olmaq istəyirsə 3-4 il həmin sahədə asisssentlik etməlidir. Yalnız bundan sonra cərrah, oftalmoloq, pediatr, ginekoloq və s. ola bilər. Yeni qisası, uzman həkim deyilsə, o işinin öhdə-

"Uzman"larla dr.-ların bazarı

Yil. Öz sağlamlığına dəyər verməyən pasiyent onlar üçün potensial ovdur.

Dr.kosmetoloq adlandırılan bu insanların işinə nəzarət mexanizmi hazırlanmalı, həyata keçirilməlidir. Hər zirzəmidə bir salon, hər salonda 2-3 belə adam qadınların üzərində təcrübə keçib həkim olmaq sevdasına düşür. Hər gün bir tibbi-kosmetoloji prosedur kəşf edirlər. Gah damardan qan alırlar və onu üzə vururlar, üzde iltihab yaranmasına səbəb olurlar. Gah buruna dolğu vurub əyrisini düzəldirlər, 6 aydan sonra yenə əyilir, yenə dolğu, yenə əyilir, axırda burun deformasiya olub dönüb olur Qarqamelin burnu. Gah yanaqlara gel vurub qadınları Malefisentaya bənzədirlər, gah dodaqları şişirdib ördək Donaldla oxşadırlar, gah da çənəni itiləyib qadını edirlər kapitan Cek. Prosedur o qədər çoxdur ki, 20 yaşında başlasan 60 yaşına kimi hamısını çatdırıb etdirə bilməzsən.

Özünə bir səhifə açıb müştəri tutan dr.doktorlardan uzaq gəzin, əgər simanızda bəyənmediyiniz yer varsa bunun üçün peşəkar həkimə müraciət edin, ölkəmizdə xaricdə kosmetologiya oxuyan kifayət qədər çox peşəkar həkim var. Qonşu ölkələrdə həkimlər bu işi icra edə bilmək üçün ali məktəbdə təhsilini alırlar, müvafiq nazirliyin sertifikatından keçirlər. Bizdə dr.kosmetoloq olmaq üçün bir-iki seminar, 1 A4 kağızına çıxarılmış əsassız diplom, bir də yaxşı piar olmalıdır. Tora düşməyə hazır o qədər

sindən gələ bilən, öz sahəsinin eksperti, mütəxəssisi olan həkimlərə deyilir. Qərribə burasıdır ki, əvvəllər bu sahədə baş ağardan, ömrünü peşəsinə həsr eləyən həkimlər yalnız uzun illərdən sonra özünü öz sahəsinin bilicisi, mütəxəssisi hesab edirdi. Daha doğrusu onu cəmiyyət, tibb aləmi elə hesab edirdi, o özünü belə adlandırmırdı.

Dr. da doktorun qısaltdılmış formasıdır. Dəbdə olan ifadədir. Bunu virtual platformanın həyatımıza bu qədər çox müdaxiləsindən sonra müşahidə elədik. Ölkədə özünə "dr.filankəs" deyən adamların sayı durmadan artır. Xüsusilə kosmetologiya sahəsində vəziyyət dəhşətlidir. Azərbaycan Tibb Universitetində kosmetologiya fakültəsi yoxdur. Yeni bizim ali tibb ocağımız kosmetoloq yetişdirmir. Ona görə də hazırda bu sahə üzrə çalışanların böyük əksəriyyəti ixtisaslı həkim deyillər. Çoxu heç ixtisasca həkim də deyil. Özünə bir instaqram səhifəsi açıb "dr.kosmetoloq" adı qoyan və insanların sağlamlığı üzərində eksperimentlər keçirən qeyri-peşəkar insanlar göbək kimi artırlar.

Süni materialları, naməlum maddələri in-

sanların dodağına, burnuna, yanağına yeridərək müqabilində yaxşı pul qazanan bu insanlara nəzarət yoxdur. Əksəriyyəti bir gözəllik salonu açıb orada fəaliyyət göstərir. Qanunla Səhiyyə Nazirliyi gözəllik salonlarında müvafiq yoxlamalar aparmır, bu işlə prokurorluq məşğul olur, onlar da şikayət əsasında. Yeni əgər şikayət olunmasa bu salonlarda qadınların sağlamlığına qəsdən və ağır formada zərər vurma prosesi elə be-

lə də davam edəcək. Yeni dr.doktorlar ölkədə meydan sulayıb at çapırlar, heç bir rəsmi qurumun vecinə deyil.

Deyəcəksiniz ki, qadınlar niyə şikayət etmir? Etmirlər. Çünki normal halda ixtisasca həkim olan, tibb universitetini burda bitirən, sonra da kosmetologiyaya marağı olub xaricdəki tibb ocağında ixtisası oxuyan peşəkar həkim bu proseduru "qırdı-qaçdı" etmir. Normalda 200-300 manat tutan peşəkar bir prosedur bu salonlarda 50-70 manata edilir. Məsələn, dodağınıza nə olduğu bilinməyən bir maddəni yeridib sizi istədiyiniz böyük həcmli dodaqlara qovuşdururlar. Sizin başınıza növbəti aylarda nə gələcək, xərçəngə yoluxacaqsınız, dodağınız çürüyəcək, burnunuz qopub düşəcək, ağızınız əyiləcək, yanağınız çirk edəcək, bu onlar üçün maraqlı de-

qadın var ki.

Hələ psixoloq bazarını demirəm. Bilirsiniz ölkədə nə qədər saxta psixoloq var? Tiktokda, instaqramda psixoloq səhifələri "itə tək"dür. Dünən yemək videoları çəkib paylaşanlar bu gün psixoloq xidmətləri təklif edir. Əvvələr və arvad arasındakı mübahisələri sonlandıрмаğın yeganə yolunun "ər şilləsi" olduğunu müdafiə edən biri də təzəlikcə başlayıb psixoloji xidmət göstərməyə. Qazanclarının çoxluğu yaşam tərzlərinin sürətlə dəyişməsindən bəllidir. Bazarın müştərisi bol olduqca çiçəklənməsi də davam edəcək. Aldanmağa, özünü avam yerinə qoydurmağa hazır olan insan çoxdur aramızda.

Lalə Mehralı

Antiterror əməliyyatları erməni terroruna son qoydu

Bütün dünyaya məlum olan fakt ondan ibarətdir ki, bugünkü güclü və qüdrətli Azərbaycan dövləti bilavasitə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin qurub yaratdığı və Fətəh Sərkərdə, Prezident İlham Əliyevin qətiyyətlə və əminliklə inkişaf etdiyi dövlətdir. Zamanında Dahi Öndərimiz Heydər Əliyevin "Azərbaycan dünyaya günəş kimi doğacaq" tarixi kəlamı öz real tədiqini tapmaqdadır. Hazırda Azərbaycan Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev və Fətəh Sərkərdə, Prezident İlham Əliyev siyasəti nəticəsində dünyaya günəş kimi işıq saçır, bəşəriyyətin ən güclü, inkişaf edən dövləti olduğunu nümayiş etdirir. Uğurlara və böyük nailiyyətlərə isə hələ öndədir. Çünki işğaldan azad edilən ərazilərimizdə böyük quruculuq, bərpa, tikinti işləri aparılır və insanlar öz doğma yurd-yuvalarına qayıdılar. Xoşbəxt xalq, həm də qürurlu. 30 il işğal altında olmuş torpaqlarımızı 44 günlük Vətən müharibəsi ilə azad etməklə dünyanın ən böyük xalqlarından olduğumuzu göstərdik. Dünya hərbi tarixində görünməyib ki, qısa müddətdə hansısa ordu geniş coğrafi ərazidə uğurlu hərbi əməliyyatlar keçirib, düşmənin hərbi silah-sursatını, canlı qüvvəsini məhv edib böyük zəfərə imza atsın. Azərbaycan ordusu, Ali Baş Komandan, Fətəh Sərkərdə İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə özlərini qüdrətli sərkerdə, məğlubedilməz ordu kimi təqdim edən ordunun bacarmadığını 44 günlük Vətən Müharibəsində reallaşdırdı. 2020-ci il sentyabrın 27-sində başlayan 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycan Ordusu Fətəh Sərkərdə İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qarabağın tacı sayılan Şuşa şəhəri daxili olmaqla Cəbrayıl, Fizuli, Qubadlı, Zəngilan və digər rayonlarını, o cümlədən Mincivan, Ağbend, Bartaz qəsəbələrini, Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsini, Tərtər rayonunun Suqovuşan kəndini və ümumilikdə, 300-dən çox yaşayış məntəqəsini, həmçinin Ağdərə, Murvodağ və Zəngilan istiqamətlərində mühüm strateji yüksəklikləri işğaldan azad etdi.

23 saat çəkən lokal antiterror tədbirləri ilə separatizm tamamilə məhv edildi

2023-cü il sentyabrın 19-da başlayan və 23 saat çəkən lokal antiterror tədbirləri ilə separatizm tamamilə məhv edildi. Separatçıların əsas başçıları isə hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən həbs edilərək ordumuz istintaqqa təhvil verildi. Onlara qarşı terrorizm, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, qanunla nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmə və qruplaşmalar yaratmaq, terrorizm məqsədilə təlimlər keçirmək ittihamları irəli sürüldü. Artıq Arayik Artunyan, Vardanyan, Saakyan, Qukasyan və digərləri məhkəməyə çıxmağa hazırlaşdılar. Bununla bağlı mətbuata açıqlamasında Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru Kamran Əliyev bildirdi ki, həmin şəxslərin istintaqı artıq yekunlaşmış və yaxın vaxtlarda materiallar məhkəməyə təqdim olunacaq: "Hazırda həm təqsirləndirilən şəxslər, həm də zərərçəkmişlər cinayət işinin materialları ilə tanış olurlar. Bilirsiniz ki, bu cinayət işində zərərçəkənlər çoxdur. Bütün istintaq-əməliyyat tədbirləri həyata keçirildikdən sonra iş beynəlxalq standartlara və Azərbaycan cinayət qanunvericiliyinə uyğun olaraq, mahiyyəti üzrə baxılması üçün məhkəməyə göndəriləcək".

Azərbaycan antiterror tədbirlərinə start verərkən tamamilə beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə, eləcə də ölkəmizin Konstitusiyasına arxalanmışdır. Qanunlara görə, ölkə daxilində ərazilərin bölünməsinə, terror aktlarına cəhdlər qatı cinayət hesab olunur. Cinayətkar isə heç bir halda cəzasız qala bilməz. Azərbaycan lokal antiterror tədbirləri ilə separatçıları zərərsizləşdirməyə nail oldu. Cəmi 23 saat çəkən əməliyyatın gedişində separatçılar və onların əlaltıları sağ qalmaq üçün ağ bayraq qaldırdılar. Onlar Rusiya sülhməramlılarının komandanlığının vasitəçiliyi ilə hərbi əməliyyatların tam dayandırılmasını yalvardılar. 23 saatlıq lokal antiterror əməliyyatlarının nəticələri aşağıdakı kimidir:

- Separatçılar təslim oldular;
- 90-dan artıq döyüş mövqeyi Azərbaycan ordusu tərəfindən nəzarətə götürüldü;
- Xuntanın buraxıldığı elan edildi;

Bundan sonra Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni silahlı qüvvələrin tərksilah olunması prosesi başlandı. Ermənistan əhalisinin nümayəndələri ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasında 21 sentyabr tarixində Yevlax şəhərində keçirilən görüşdə qondarma rejimin buraxılması qeyd olundu və az sonra vəd yerinə yetirildi. Terrorçu rejimin buraxılması ilə ermənilər bölgəni tərk etməyə başladılar. Bu gün işğaldan azad edilən ərazilərimiz sakit və rahat nəfəs alır. Çünki 30 ildən sonra bölgəyə o yerlərin əsl sahibləri qayıdıb. Minlərlə keçmiş məcburi köçkün dövlətin hazırladığı və çox böyük uğurla həyata keçirdiyi "Böyük Qayıdış" Proqramının icrasına uyğun olaraq Şuşaya, Xocalıya, Laçına, Füzuliyə, Ağalı, Taliş, Zabux və digər bərpa edilən yurd yerlərinə qayıdılar.

İLHAM ƏLİYEV

Şuşanın azadlığı ermənilərin ağ bayraq qaldırması ilə nəticələndi

Noyabrın 8-də Şuşanın işğaldan azad edilməsi ilə Ermənistan məğlubiyyətini qəbul edib. Yeni Ermənistan Azərbaycan ordusunun surətli hücumu qarşısında duruş gətirməyəcəyini başa düşərək ağ bayraq qaldıraraq. Noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında Bəyanat imzalandı. Üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasının ardından Azərbaycan Prezidenti, fətəh Sərkərdə İlham Əliyev qalib Azərbaycan xalqına müraciət edib. Ali Baş Komandan müraciətində üçtərəfli Bəyanatın tarixi əhəmiyyətini bildirdi: "Bu gün Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə son qoyulur. Hesab edirəm ki, indicə imzalanmış üçtərəfli bəyanat məsələnin həlli istiqamətində son nöqtə olacaq. Bu bəyanat bizim şanlı qələbəmizdir. Şadam ki, bu gün bu müjdəni Azərbaycan xalqına verirəm".

Prezident İlham Əliyev onu da bildirdi ki, hərbi mərhələ başa çatıb: "Hərbi mərhələ başa çatır, keçirik siyasi məsələyə. Demək olar ki, bizə maksimum sərf edən sənəd imzalandı. Paşinyan onu imzaladı. Başqa yolu yox idi. Əslində, bu, məğlubiyyətin etirafıdır. Bu, hərbi kapitulyasiyadır".

Prezident İlham Əliyev qələbənin əldə olunmasında Azərbaycan xalqının birliyinin mühüm rol oynadığını da vurğulayıb: "Bu günlərdə biz Azərbaycan xalqının birliyini gördük. Bütün bölgələrdən ordumuza dəstək gəldi... Bir daha gördük ki, ölkəmiz və xalqımız nə qədər gözəl ölkədir və gözəl xalqdır.

Ölkəmizdə yaşayan bütün millətlərin nümayəndələri, bütün dini konfessiyaların nümayəndələri cəsarət göstərərək, düşmənlə vuruşaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etdilər. Bu, bizim böyük sərvətimizdir, böyük dəyərimizdir. Mən bunu dəfələrlə demişəm. Ermənistan bu xoşbəxtlikdən məhrumdur. Çünki monodövlətdir, orada ermənilərdən başqa heç kim yaşamır. Avrasiyada, bizim bölgədə başqa belə ölkə tapmaq mümkün deyil. Çünki heç kim orada yaşaya bilmir. Ya onları qovurlar, azərbaycanlılar kimi etnik təmizləməyə məruz qoyurlar, ya da ki, başqa millətin nümayəndəsi orada yaşaya bilmir, sıxışdırırlar, sıxışdırırlar, sıxışdırırlar. Amma bizim üstünlüyümüz bax, bundadır, çoxmillətli, çoxkonfessiyalı Azərbaycan bu müharibədə də özünü göstərdi, bütün xalqların nümayəndələri birlik göstərdilər, qəhrəmanlıq göstərdilər. Bir daha demək istəyirəm ki, bu müharibə bir çox məsələlərə bir daha aydınlıq gətirmişdir".

Qarabağda separatizmin ləğv edilməsi

Ermənistanın məğlubiyyətindən sonra hesab etmək olar ki, bölgəyə sülh gələcək, separatizm, terrora son qoyulacaq. Lakin Ermənistandakı revanşist qüvvələr, o cümlədən 30 il ərzində Ermənistanın hakim rejiminə hərbi, siyasi, maliyyə yardımları göstərən xarici qüvvələr regionda sabitliyin yaranmasına imkan vermədilər. Məhz Ermənistan göstərilən siyasi hərbi, dəstək nəticəsində Azərbaycanın sərhəd bölgələrində ardıcıl erməni təxribatlar baş verdi. Baxmayaraq ki, 2021-ci ildə Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhəd delimitasiyası üzrə işçi qruplar yaradılmışdır. İşçi qrupunun vəzifəsi bölgədə sabitliyə nail olunması və sərhədlərin delimitasiyasını həyata keçirmək idi. 2022-ci ilin sentyabrında erməni terror dəstələri Azərbaycanın sərhəd bölgəsinə xain hücum təşkil etdilər. Lakin Azərbaycan ordusu hücumu qarşısını alaraq yüzlərlə erməni məhv etdi, çoxsaylı hərbi texnikanı sıradan çıxartdı. İrəvandakı hakim rejimin tapşırığı ilə Qarabağdakı erməni separatçıları ara-sıra ordumuza qarşı terror əməllərinə cəhdlər göstərdilər. 2023-cü ilin martında Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin birləşmələri, qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri Şuşa istiqamətində təxribatlar törətdi, aprel və may ayında isə şerti dövlət sərhədi istiqamətində Azərbaycan Ordusunun mövqələri atəşə tutulmuşdur. Qarabağdakı erməni separatçılara silahı yerə qoymaq və təslim olunmaları üçün xəbərdarlıqların edilməsinə baxmayaraq nəticə olmadı. Arayik Artunyan, Vardanyan, Saakyan, Qukasyan və digər separatçılar ordumuza və mülki əhaliyə qarşı terror əməllərini həyata keçirirdilər. "Fərrux", "Qisas" və bu kimi digər hərbi əməliyyatlar belə separatçılar üçün dərs olmadı. Əksinə, xarici güclər arxalanaraq humanitar yönü "Laçın" yolundan hərbi yüklərin daşınmasını təşkil edir, mülki insanlarımızı atəşə açırdılar. Təbii ki, separatizm uzun çəkə bilməzdi. Nəhayət, bütün bu qanunsuz əməllərin qarşısını alınması üçün 2023-cü il aprelin 23-də Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidməti 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanata zidd olaraq Ermənistandan Azərbaycan ərazisində olan qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri üçün canlı qüvvə, silah-sursat, mina, eləcə də digər hərbi təyinatlı vasitələrin daşınmasının qarşısının alınması məqsədilə Ermənistan ilə sərhəddə, Laçın-Xankəndi yolunun başlanğıcında "Laçın" Nəzarət-Buraxılış Məntəqəsi yaradıldı. Bununla da separatçılara Ermənistandan silah-sursat daşınmasının qarşısı alındı. Lakin Xankəndidəki terrorçu dəstə hərəkatə keçərək ordumuza qarşı açıq terror aktları həyata keçirməyə cəhd göstərdi. Bu zaman Azərbaycan sərt cəza tədbirləri həyata keçirməyə məcbur oldu.

Nikah dövründə götürülən krediti boşandıqdan sonra kim ödəməlidir?

“Əgər birgə nikah dövründə ərin və ya arvadın götürdüyü kredit kredit götürənin şəxsi ehtiyaclarına sərf edilibsə, bu halda ödənişi krediti götürən şəxs ödəməlidir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Vəkillər Kollegiyasının üzvü Rəşad Əliyev deyib. O bildirib ki, ancaq birgə nikah dövründə götürülən kredit ailənin ehtiyaclarına sərf edilibsə, bu halda nikah pozularkən borca görə hər iki tərəf üçün vəzifəyə çevrilir: “Qanunvericiliyə əsasən, ər-avadın ümumi əmlakının bölünməsi nikah dövründə, eləcə də onlardan birinin tələbi ilə nikah pozulduqdan sonra, habelə kreditör ödəməni ər-avadın ümumi əmlakında olan onlardan birinin payına yönəltmək üçün ümumi əmlakın bölünməsi tələbi barədə ərizə verdikdə həyata keçirilir. Ər-avadın ümumi əmlakı onların sazişi əsasında bölünə bilər. Mübahisə olduqda, ər-avadın ümumi əmlakının bölünməsi, eləcə də bu əmlakda ər-avadın paylarının müəyyən olunması məhkəmə qaydasında həyata keçirilir.

Məhkəmə bölünməli əmlakın dairəsini aydınlaşdırır və ər-avadın hər birinin mübahisəli əmlak üzərindəki payını təsbit edir. Pay ərin və ya arvadın ümumi əmlak üzərində hansı həcmdə hüquq və öhdəliklərə sahib olduqlarını müəyyən edir və bölgü həmin pay nisbətində uyğun aparılır. Ər-avad arasında müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, onların ümumi əmlakının bölünməsi zamanı bu əmlakdakı payları bərabər hesab olunur. Ümumi əmlak bölünərkən ər-avadın ümumi borcları onların payına uyğun olaraq müəyyən edilir”.

“Ər-avadın ümumi əmlakı dedikdə, ailə birliyində əldə edilmiş və pulla qiymətləndirilə bilən bütün aktivlər və passivlər nəzərdə tutulur. Aktivlərə daşınar və ya daşınmaz əşyalar üzərindəki mülkiyyət və digər əşya hüquqları, müqavilədən və ya qanundan irəli gələn tələb hüquqları, hüquqi şəxsə iştirak payları, əqli mülkiyyət hüquqları, gəlirlər və s. predmetlər, passivlərə isə ümumi öhdəliklər aiddir.

“Ər-avadın ümumi əmlakının bölünmə-

si ilə bağlı mübahisələrdə qanunvericiliyin tətbiqi təcürbəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarında qeyd edildiyi kimi ümumi əmlak aktivindən fərqli olaraq birgə nikah dövründə ərin və ya arvadın götürdüyü öhdəliyin ümumi öhdəlik olması barədə qanuni prezumpsiya tətbiq edilmir. Əgər öhdəliyin tərəfi yalnız ər-arvaddan birdirsə, əgər öhdəliyin müəvəzi baxımından, yaranmış borc o zaman ümumi hesab olunur ki, öhdəliyin tərəfi olan ər (arvad) öhdəlik üzrə əldə edilənlərin ailənin ehtiyacları üçün sərf olduğunu sübut etsin, yaxud bu fakt işin mübahisə olunmayan halı olsun”- deyərək, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Acunun arvadının gəlinliyi bu qiymətə imiş

Ötən gün “TV 8” kanalının rəhbəri Acun İlicalı sevgilisi Ayça Çağla Altunkayanın toyu olub. Musavat.com olay-a istinadən bildirir ki, məlum olub ki, gəlinlik dünyaca məşhur filipinli dizayner Monik Lyulyeyə məxsusdur. Əl işi sayılan libasın qiyməti isə 12450 manatdır.

Daha bir güləşçimiz dünya çempionatında bürünc medal qazanıb

Azərbaycanın yunan-Roma güləşçisi Ruslan Nurullayev İspaniyanın Pontevedra şəhərində keçirilən U-20 dünya çempionatında bürünc medal qazanıb. 72 kiloqram çəki dərəcəsinə çıxış edən idmançı 3-cü yer üçün çinli Venhao Hu ilə mübarizə aparıb. Rəqibinə 6:5 hesabı ilə qalib gələn R.Nurullayev dünya üçüncüsü olub.

Azərbaycanın digər təmsilçisi Tural Əhmədov (60 kiloqram) təsəlliverici görüşdə polşalı Dominik Partikaya tam üstünlüklə (9:1) qalib gəlsə də, bürünc medal uğrunda qarşılaşmada rusiyalı Papik Cavadyana 0:2 hesabı ilə məğlub olaraq 5-ci yerlə kifayətlənib. Bununla da dünya çempionatında yunan-Roma güləşi üzrə yarışa yekun vurulub. Beləliklə, Azərbaycan millisi mundialı 1 gümüş və 1 bürünc medalla başa vurub.

Xatırladaq ki, ötən gün Cocu Səmədov (87 kiloqram) dünya ikincisi olub.

ELAN

Yeni Azərbaycan Partiyası Nərimanov rayon təşkilatının üzvü Davudova Bildirçin Tağı qızına verilmiş 017238 nömrəli partiya vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Yeni Azərbaycan Partiyası Nərimanov rayon təşkilatının üzvü Məmmədova Şirin Faiq qızına verilmiş 383765 nömrəli partiya vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700